

ANALYS AV DET DANSK-SVENSKA SKATTEAVTALET

Rapport framtagen av Øresundsinstittet och Region Skåne

RAPPORT

Analys av det dansk-svenska skatteavtalet

Analysen är utförd av Øresundsinstitutet på uppdrag av Region Skåne.

Författare: Anders Axelsson, Region Skåne,
och Britt Andresen, Øresundsinstitutet.

Layout: Øresundsinstitutet.

Omslagsfoto: News Øresund.

November 2017

www.oresundsinstitutet.org

FÖRORD

Skatteavtalet mellan Sverige och Danmark och tillämpningen av det har ända sedan avtalet ingicks debatterats. Kritiken har framförallt varit att Sverige på olika sätt förlorar på avtalet och hur kompensationen från Danmark fördelas i Sverige. Denna rapport innehåller en analys av det dansk-svenska skatteavtalet och kompensationsordningen. För att få en bättre förståelse för kompensationsordningen görs en översiktlig beskrivning och jämförelse av skattesystemen i Danmark och Sverige. Vidare görs en genomgång av fördelningen av kompensationspengen i Sverige via utjämningsystemet. Här redovisas också de ekonomiska effekterna av en alternativ fördelningsmodell. Slutligen förs också en diskussion om vilka konsekvenser skatteavtalet har på integrationen i Øresundsregionen, dels ur ett individperspektiv och dels utifrån ett arbetsmarknadsperspektiv.

Syftet med rapporten är att ge en objektiv och saklig redovisning av ländernas skattesystem, skatteavtalet och effekterna i det kommunala utjämningsystemet. Rapporten är tänkt att fungera som ett fakta- och diskussionsunderlag. Rapporten innehåller inga politiska värderingar, utan sammanställer och analyserar skatteavtalet, kompensationsordningen och effekterna för de svenska kommunerna och regionerna/landstingen med ett faktabaserat underlag.

Øresundsinstitutet har medverkat i framtagandet av denna analys på uppdrag av Region Skåne. Utredningsarbetet har gjorts i samarbete mellan Region Skånes och Øresundsinstitutets analytiker.

Malmö den 28 november 2017

Anna Bjärenlöv
Analyschef, Regional Utveckling
Region Skåne

Britt Andresen
Chefanalytiker
Øresundsinstitutet

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Sammanfattning - analys	6
2. Avtalet - skatteavtalet mellan Sverige och Danmark	10
3. Kompensationsordningen - tillämpningen av kompensationsordningen.....	14
4. Kritiken - svensk kritik av avtalet	16
5. Beräkningar - kompensationsbelopp och beräkningar på förslag till ändringar	18
6. Skattesystemen - personbeskattning i Danmark och Sverige	26
7. Utjämningsystemet - gränspendlings effekter på det kommunala utjämnings- systemet.....	32
8. Arbetsmarknaden - öresundspendlarna och deras lönesummor	44

FOTO: NEWS ØRESUND

SAMMANFATTNING: Analys

Skatteavtalet mellan Sverige och Danmark har ända sedan avtalet ingicks 2003 varit föremål för kritik. Kritiker har menat att Sverige på olika sätt förlorar på avtalet. Syftet med denna rapport är att ge en objektiv bild av skatteavtalet, dess tillämpning och fördelning i Sverige samt en uppfattning om dess effekter för kommuner och regioner/landsting i Sverige, och då särskilt i Skåne. På så sätt är rapporten tänkt att fungera som ett fakta- och diskussionsunderlag.

Vad som är en rättvis fördelning av skatteintäkterna mellan Danmark och Sverige är inte lätt att svara på. Den bästa modellen bör vara en fördelning som snedvrider arbetsmarknaden minst möjligt, som inte är resurskrävande för skatteadministrationen och som på bästa sättet kompenserar boendelandet för kostnader.

Skatteavtalet mellan Danmark och Sverige tecknades 2003. Innehållet i avtalen är:

- 1) en kompensationsordning vars syfte är att kompensera för de sociala kostnader som respektive land har
- 2) skatteavdrag för resor över Øresundsbron (broavdraget) och för pensionsinbetalningar
- 3) en regel om att arbetslandet fortfarande har beskattningsrätten om medarbetaren arbetar hemifrån, är på tjänsteresor eller om det är annat arbete av tillfällig natur när arbetet i arbetslandet uppgår

till mer än 50 procent av arbetstiden inom varje tremånadersperiod och

- 4) att personer boende i Danmark som tidigare omfattades av gränsgångarregeln från före år 1997 (inkomster beskattades i boendelandet och de sociala avgifterna i arbetslandet) framöver beskattas i Sverige

Skatteavtalet är ett tilläggsavtal till det nordiska skatteavtalet (1996) som är baserat på principerna i OECD:s modellavtal. Som i OECD:s modellavtal gäller principen att inkomsten ska beskattas i arbetslandet också i det nordiska skatteavtalet.

Om Sverige eller Danmark väljer att säga upp skatteavtalet, är det de nämnda fyra punkten som sägs upp. En uppsägning av avtalet skulle dock fortfarande innebära att inkomsten beskattas i arbetslandet eftersom det är det nordiska skatteavtalet som fastlägger att det är arbetslandet som har beskattningsrätten.

Kompensationsordningens syfte är att kompensera för att det är boendelandet som står för vissa av utgifterna för offentlig service så som vård, barnomsorg och skola. Enligt skatteavtalet ska privatanställda gränspendlare med inkomster över 150 000 danska kronor före avdrag för utgifter för inkomsternas förvärvande ingå i kompensationsordningen. Kompensationsbeloppet baseras på den genomsnittliga primärkommunala skatten. Enligt skatteavtalet skulle kompensationsordningen utvärderas första gången efter två år, därefter vart femte år.

Sverige fick 2016 en nettokompensation från Danmark på 917 miljoner svenska kronor för beskattningsåret 2015. Kompensationen från Danmark utgjorde 15,6 procent av de samlade lönesummor intjänade av privatanställda med en inkomst över 150 000 danska kronor i Danmark år 2015 medan kompensationen till Danmark utgjorde 19,4 procent av de samlade lönesummor intjänade i Sverige av privatanställda med en inkomst över 150 000 danska kronor.(1)

2011 tillsattes en arbetsgrupp bestående av representanter från Finansdepartementet och danska Skatteministeriet. Enligt Öresundskomiteens notat från 2012 förväntade en dansk representant i arbetsgruppen att utvärderingsrapporten skulle offentliggöras hösten 2012, men rapporten har inte offentliggjorts.(2)

Kritik av skatteavtalet

Skatteavtalet har redan från det att det började gälla varit föremål för debatt. Kritikerna menar att Sverige på olika sätt förlorar på avtalet. Kritiken har främst avsett följande punkter:

- 1) Tillämpningen av kompensationsordningen
- 2) Kompensationsordningen - vad som ingår och inte ingår
- 3) Att gränspendlarna beskattas i arbetslandet och inte i boendelandet
- 4) Att nettobeloppet från Danmark tillförs det kommunala utjämningsystemet istället för de kommuner med stor gränspendling.

Tillämpningen av kompensationsordningen

Både Skatteverket och dess danska motsvarighet Skat granskar deklarationerna manuellt med syftet att sortera fram deklarationer för privatanställda

med löneinkomster över 150 000 danska kronor.(3) Riksrevisionen riktade 2010 kritik mot Skatteverkets tillämpning av kompensationsordningen som tidigare inte sorterade bort offentligt anställda och inkomster under 150 000 danska kronor. Skatteverket har sedan dess ändrat beräkningssättet och sorterar bort båda offentligt anställda, pensioner och inkomster under 150 000 danska kronor. I dag tillämpas kompensationsordningen helt enligt skatteavtalet båda på Skatteverket och på danska Skat.

Den manuella hanteringen är dock resurskrävande och särskilt inkomstgränsen på 150 000 danska kronor ställer till det och ger merarbete, men också att sortera bort pensionsinkomster. Sett utifrån ett administrativt perspektiv skulle det kunna spara resurser på Skatteverket och på Skat om offentligt anställda, pensioner och inkomster under 150 000 danska kronor inkluderades i kompensationsordningen.

Kompensationsordningen - vad som ingår och inte ingår

Utöver kritiken mot tillämpningen av kompensationsordningen har kritik också framförts mot att andelen gränspendlare som ingår i beräkningen av kompensationsbeloppet är för låg. Förslag har under åren kommit om att inkludera landstingsskatten, offentligt anställda och personer som tjänar mindre än 150 000 danska kronor per år i beräkningen.

Privatanställda med minst 150 000 danska kronor i löneinkomst tjänar merparten av inkomsterna - 73 av löneinkomsterna intjänade i Danmark och 76 procent av löneinkomsterna intjänade i Sverige. Mätt i antal personer utgör de dock en lägre andel - 53 procent av öresundspendlarna som jobbar i Danmark och 27 procent av öresundspendlarna

KOMPENSATIONSBELOPPET SOM ANDEL AV LÖNESUMMOR SOM ENLIGT SKATTEAVTALET SKA INGÅ I BERÄKNINGEN

Beskattningsår	Från Danmark - andel av lönesummor för privatanställda över 150 000 DKK	Till Danmark - andel av lönesummor för privatanställda över 150 000 DKK
2012	14,6%	20,8%
2013	14,7%	20,2%
2014	13,8%	23,4%
2015	15,6%	19,4%

Källa: Øresundsinstitutets beräkningar på siffror från Skatteverkets årsredovisning olika årgångar och specialkörningar på Öresundsdaten

som jobbar i Sverige 2015 visar siffror baserad på specialkörningar från Öresundsdatan.

Om man inkluderar samtliga pendlare (både offentliganställda och de med inkomster under 150 000 danska kronor) skulle det öka kompensationen från Danmark med 400 – 485 miljoner svenska kronor och till Danmark med 57 – 60 miljoner svenska kronor eller med 340 - 428 miljoner svenska kronor i nettokompensation till Sverige (baserat på siffror från 2015). Det är främst inkluderingen av offentligt anställda som ger en ökning av kompensationsbeloppet.

Landstingsskatten i Danmark avskaffades per 1 januari 2007. Kompensationen från Danmark kommer därför inte att öka om hela eller delar av landstingsskatten inkluderas, däremot skulle kompensationen från Sverige till Danmark öka.

Beskattning i boendelandet i stället för arbetslandet

Kritik har riktats mot att man inte längre har ett gränsgångaravtal med Danmark på liknande sätt som man hade tidigare och som Sverige i dag har med Norge och Finland, där gränspendlaren beskattas där hen bor, men betalar arbetsmarknadsavgifter i arbetslandet. En schablonberäkning visar att nettovinsten för Sverige i form av högre skatteintäkter jämfört med dagens situation initialt skulle bli drygt 1,3 miljarder svenska kronor per år om gränspendlarna skulle beskattas i boendelandet i stället för arbetslandet. Lösningen har dock en allvarlig bieffekt eftersom den kan snedvräda arbetsmarknaden i Öresundsregionen. Inga arbetsgivaravgifter skulle tas ut på löneinkomsterna för pendlare med jobb i Danmark eftersom Danmark inte har arbetsgivaravgifter och pendlarna skulle endast betala en svensk inkomstskatt, som är lägre än den danska. På motsvarande sätt kommer gränspendlare bosatta i Danmark och med arbete i Sverige betala den högre danska inkomstskatten i Danmark och deras arbetsgivare kommer att betala arbetsgivaravgifter i Sverige.

Denna lösningen ger ett starkt ekonomiskt incitament till att bo i Sverige och jobba i Danmark och det skulle snedvräda arbetsmarknaden i Öresundsregionen och ge framförallt arbetsgivare i de västkånska kommunerna problem med rekrytering av arbetskraft eftersom det skulle vara skattemässigt gynnsamt att jobba i Danmark. Kommuner med många gränspendlare till Danmark skulle få högre intäkter från beskattningen, men skulle få ett lägre belopp genom den kommunala utjämningsordningen.

Ett argument för beskattning i boendelandet som har framförts är att det är boendelandet som har kostnader för gränspendlarnas socialförsäkring. Kompensationsordningen syftar just till att kompensera boendelandet för dessa kostnader. Gränspendlarna är socialförsäkrade i arbetslandet, men både arbetslandet och boendelandet har kostnader för gränspendlarnas socialförsäkring. Sociala förmåner som barnbidrag och vård kan sökas i båda länderna. Det finns dock sparsamt med uppgifter om hur mycket pendlarna använder vård och annat i respektive land. En enkätundersökning som Öresundsbro Konsortiet genomförde 2008 visade att det finns en koppling mellan pendlarens nationalitet och var de nyttjar hälso- och sjukvård. Merparten av svenskarna som arbetar i Danmark behåller sina vårdgivare i Sverige. Danskar boende i Skåne med jobb i Danmark använder i högre utsträckning dansk sjukvård än svenskar som jobbar i Danmark. Bara en av fem inflyttade danskar går till läkare eller specialläkare i Sverige. Ju längre tid danskarna bor i Sverige desto vanligare att de väljer att använda svensk hälso- och sjukvård. Danska pendlare som har barn nyttjar i högre utsträckning än övriga danska pendlare sjukvården i Sverige. Kompensationsbeloppet går dock inte direkt till de kommuner som gränspendlarna bor i, men går in i det kommunala utjämningsystemet.

Det kommunala utjämningsystemet

I den rådande modellen tilldelas kompensationsbeloppet från Danmark – det så kallade avräkningsbeloppet – det kommunala utjämningsystemet genom det generella statsbidraget. (Det innebär att beloppet fördelas proportionellt (kr/inv.) mellan samtliga kommuner baserat på antalet invånare, enligt principerna i utjämningsystemet.) Kritiker har föreslagit att beloppet i stället bör fördelas direkt till de kommuner som pendlarna bor i.

Statskontoret analyserade 2010 effekterna på utjämningsystemet av att personer bosatta i Sverige och med löneinkomster från Danmark, Finland och Norge (Gränspendlarens effekter på det kommunala utjämningsystemet). Vi har uppdaterat Statskontorets kalkyler i en alternativ fördelningsmodell. Det har inte varit möjligt att analysera den samlade effekten i utjämningsystemets alla delmodeller. Vår uppdatering avser inkomstutjämnningen och kostnadsutjämningsdelmodell för kollektivtrafik. För att kunna beräkna de samlade effekterna av en alternativ fördelningsmodell skulle ett särskilt uppdrag behöva läggas på SCB.

Resultaten av beräkningarna för Skåne som helhet är att de samlade effekterna av en alternativ fördelningsmekanism förefaller bli mycket små i inkomstutjämnningen. Skånes kommuner skulle sammantaget erhålla drygt 14 miljoner kronor mer i skatteintäkter. För de flesta kommuner blir det endast marginella ökning per invånare. Störst blir effekten för Vellinge (112 kr/inv.), Lomma (45 kr/inv.) och Malmö (19 kr/inv.). För Region Skåne blir effekten av den alternativa fördelningen i inkomstutjämnningen negativ om 12 kronor per invånare vilket totalt blir en minskning på 16 miljoner kronor.

Det har varit möjligt att göra en alternativ beräkning för kollektivtrafikmodellen i utjämnings-

temet baserat på öresundspendlingen. Kollektivtrafikmodellen i kostnadsutjämnningen förefaller dock ge ett positivt ekonomiskt utfall för både de skånska kommunerna och för Region Skåne. Effekten blir ett samlat tillskott på 174 miljoner kronor varav hälften skulle tillfalla Region Skåne och hälften kommunerna enligt gällande principer i systemet.

Det pågår en utredning av kostnadsutjämnningen. Utredningen kommer att redovisa sina slutsatser den 1 juni 2018. I utredningsdirektiven nämns inte gränspendlingen explicit som en tänkbar faktor med påverkan på kostnadsutjämnningen. Att ta hänsyn till gränspendlingen skulle öka transparensen och göra kostnadsutjämningsmodellen mer korrekt i förhållande till de verkliga pendlings- och inkomsttendensen samt kostnaderna för offentlig välfärd.

Fotnoter

- (1) Via specialkörningar från Öresundsdatan har siffror för lönesummor för pendlarna tagits fram. Dessa kan divergera från liknande siffror baserat på skatteregistren, men bör ge ett rättvisande bild.
- (2) Öresundskomiteen, Notat om skatteaftalen mellan Sverige och Danmark [2012]
- (3) Enligt mailsvar från Skat november 2017 dementerar Skat uppgiften från Skatteverkets promemoria 2007-06-15 om att de bara tar med privatanställda med en årsinkomst som överstiger på 150 000 danska kronor **efter** beaktande av eventuella grundavdrag. Skat tar med privatanställda med en årsinkomst på 150 000 danske kronor **före** beaktande av eventuella grundavdrag.

FOTO: NEWS ØRESUND

AVTALET: Skatteavtalet mellan Sverige och Danmark

2003 tecknade Danmark och Sverige det nuvarande skatteavtalet vilket trädde i kraft från och med beskattningsåret 2004. Skatteavtalet är ett tilläggsavtal till det nordiska skatteavtalet (1996) som är baserat på principerna i OECD:s modellavtal. Enligt huvudprincipen i det nordiska skatteavtalet beskattas inkomsten i arbetslandet. Det som tillkom med det nya skatteavtalet mellan Sverige och Danmark var följande:

- 1) en kompensationsordning vars syfte är att kompensera för de sociala kostnader som respektive land har
- 2) skatteavdrag för resor över Øresundsbron (broavdraget) och för pensionsinbetalningar
- 3) en regel om att arbetslandet fortfarande har beskattningsrätten om medarbetaren arbetar hemifrån, är på tjänsteresor eller om det är annat arbete av tillfällig natur när arbetet i arbetslandet uppgår till mer än 50 procent av arbetstiden inom varje tremånadersperiod och
- 4) att personer boende i Danmark som tidigare omfattades av gränsgångarregeln från före år 1997 (inkomster beskattades i boendelandet och de sociala avgifterna i arbetslandet) framöver beskattas i Sverige

Broavdraget är ett reseavdrag som är på åtta danska

kronor per tur för kollektivt resande och 50 danska kronor för personer som kör i bil över Øresundsbron. Läs mer om broavdraget i avsnittet *Personbeskattning i Danmark och Sverige*.

Om antingen Danmark eller Sverige väljer att säga upp avtalet, är det enbart de fyra ovanstående punkterna som sägs upp, medan arbetslandet fortfarande kommer att ha beskattningsrätten enligt det nordiska skatteavtalet.

Det dansk-svenska skatteavtalet ingår som bilaga 4 i Lag (1996:1512) om dubbelbeskattningsavtal mellan de nordiska länderna (1).

Det nordiska skatteavtalet

1983 tecknade de nordiska länderna det första nordiska avtalet om undvikande av dubbelbeskattning (inkorporationslagen). 1996 kom ett nytt nordiskt skatteavtal. Det nordiska skatteavtalet reglerar att en person som bor i ett nordiskt land

och arbetar i ett annat nordiskt land betalar skatt på sin förvärvsinkomst i arbetslandet om arbetsgivaren har ett fast driftsställe i det landet. Till det nordiska skatteavtalet finns undantag som reglerar att om en person bor i en kommun som gränsar till den svensk-norska, svensk-finska eller finsk-norska landgränsen, då har boendelandet beskattningsrätten till förvärvsinkomsten. Mellan Sverige och Danmark finns sedan 1 januari 1997 inte längre gränsgångarregler.

Det nordiska skatteavtalet har införlivats i svensk rätt genom lagen (1996:1512) om dubbelbeskattningsavtal mellan de nordiska länderna vilken trädde i kraft den 11 maj 1997. Det nordiska avtalet bygger på OECD:s modellavtal och inkomster beskattas i arbetslandet med undantag av gränskommunerna mellan Sverige - Norge, Sverige - Finland och Norge - Finland (1). Avtalet ändrades senast 4 april 2008, vilket för Sverige och Finland innebar att de kan tillämpa att personer som bor i landet per 4 april 2008 och uppstår pension och livränta från ett annat nordiskt land, endast beskattas i det andra landet (2).

OECD:s modellavtal - det internationella fundamentet

EU-medlemsländerna har skattesuveränitet och dubbelbeskattningsavtal ingås bilateralt mellan medlemsländerna. Bilateral dubbelbeskattningsavtal mellan EU-medlemsländerna grundar sig i regeln i OECD:s konvention eller modellavtal om dubbelbeskattning på samma sätt som det nordiska skatteavtalet gör. Merparten av de svenska dubbelbeskattningsavtalen baserar sig på OECD:s modellavtal. Även i Danmark eftersträvas det att bygga dubbelbeskattningsavtal i överensstämmelse med OECD:s modellavtal (2)(3). OECD:s modellavtal dateras till 1963 och blir regelbundet uppdaterat. OECD:s senaste modellavtal är från 2014 (4).

OECD:s konvention ger rekommendationer om det är den beskattningsbara personens boendeland eller inkomstens ursprungsland som har beskattningsrätten med syftet att undvika dubbelbeskattning. När det rör sig om förvärvsinkomst rekommenderar konventionen, att i det fall den beskattningsbara personen erhåller lön från en arbetsgivare med ett fast driftsställe i ett annat land än boendelandet, ska inkomsten beskattas i arbetslandet (inkomstens ursprungsland).

Modellavtalet rekommenderar samtidigt att lön och

andra liknande ersättningar (med undantag för pension), som utbetalas av offentliga myndigheter till en fysisk person endast kan beskattas i arbetslandet. Det är det som ligger till grund för att offentligt anställda personer inte ingår i beräkningen av kompensationsbeloppet i det svensk-danska skatteavtalet.

OECD:s modellavtal går igenom många olika typer av förvärvs- och förmögenhetsinkomster på mycket detaljerad nivå.

Kompensationsordningen

Kompensationsordningens syfte är att kompensera för att det är boendelandet som står för vissa delar av den offentliga servicen (såsom skola och barnomsorg) (5). I de fall då en person som bor i det ena landet förvärvar inkomst från anställning i det andra landet, skall det andra landet betala ett kompensationsbelopp till personens boendeland.

Kompensationsordningen har dock två undantag:

1) Förvärvsinkomst för offentligt anställda medräknas inte i beräkningen av kompensationsbeloppet, vilket är i linje med rekommendationerna i OECD:s modellavtal och i det nordiska skatteavtalet (se artikel 19 i den nordiske skatteavtalet) (1).

2) Inkomster som understiger 150 000 kronor före avdrag för utgifter för inkomsternas förvärvande ingår inte i kompensationsordningen.

Enligt avtalet skall utjämningsbeloppet för båda ländernas vidkommande vara den genomsnittliga primärkommunala skatten.

Enligt artikel 6 i skatteavtalet skulle kompensationsordningen utvärderas efter två år med avseende på nivån för kompensationen och att kompensationen endast avser den del av kommunalskatten som tas ut för primärkommunernas räkning och inte den del som tas ut för landstingskommunernas räkning. Därefter ska ordningen utvärderas vart femte år eller vid väsentliga förändringar av skattesystemen.

Idag 14 år efter ingåendet av skatteavtalet har det inte offentliggjorts en gemensam dansk-svensk utvärdering av avtalet. I Sverige utvärderade Skatteverket 2007 kompensationsordningen och Riksrevisionen granskade 2010 Sveriges skatteavtal med andra länder (6)(7). I Riksrevisionens uppföljningsrapport står *”Granskningen visade också att regeringen inte hade tagit fram de underlag som behövdes för att*

det skulle vara möjligt att analysera effekterna av den kritiserade utjämningsordningen mellan Sverige och Danmark” och fortsätter ”Slutligen rekommenderades regeringen att skyndsamt ta fram underlag för att utvärdera den svensk-danska utjämningsordningen”.

Ingen landstingsskatt i Danmark sedan 2007

Kompensationsordningen ska enligt skatteavtalet också utvärderas vid väsentliga förändringar av skattesystemen. En väsentlig förändring av det danska skattesystemet kom 2007, då landstingsskatten (amtskatten) avskaffades. I och med den danska strukturreformen som avskaffade de tidigare ”amter” den 1 januari 2007 och införde de nuvarande fem regionerna avskaffades amtskatten (landstingsskatten). I samband med den förändringen höjdes den genomsnittliga primärkommunala skatten i Danmark från 22,1 (2006) till 25,2 procent (2007) (8).

Fotnoter

[1] Skatteverket.se <https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/27531.html?date=2017-01-01&published=true>
Regeringens proposition 2003/04:149 <https://data.riksdagen.se/fil/B53AEF27-F927-4F68-B51E-A92B1671B201>

[2] Lind, Yvette Crossing a Border – A Comparative Tax Law Study on Consequences of Cross-Border Working in the Öresund and Meuse-Rhine Regions (2017), s. 103

[3] http://www.tax.dk/lv-2010-2/lvd/D_D_2.htm

[4] <http://www.oecd.org/ctp/treaties/model-tax-convention-on-income-and-on-capital-2015-full-version-9789264239081-en.htm>

[5] I denna rapport betecknas den ordning som reglerar överföringen av skatt inbetald i arbetslandet till hemvistlandet kompensationsordning och beloppet kompensationsbeloppet. Ibland har orden utjämningsordning/-belopp och avräkningsbelopp använts, men i denne rapporten an-

Med strukturreformen höjdes med andra ord den del av skatten som ingår i kompensationsystemet, vilket har gett Sverige ett högre kompensationsbelopp än om Danmark inte hade infört skatteändringen.

Det tidigare gränsgångaravtalet

Sverige har tidigare haft ett gränsgångaravtal med Danmark på samma sätt som för de övriga nordiska länderna, vilket innebar att inkomsten beskattades i boendelandet medan de sociala avgifterna betalades i arbetslandet. Gränsgångaravtalet, som avtalades 1987/88, övergavs dock 1997 eftersom skatterna ansågs snedvridda marknaden. Avtalet gjorde det ekonomiskt fördelaktigt att bosätta sig i Sverige (låg inkomstskatt) och arbeta i Danmark (låga arbetsgivaravgifter) och ofördelaktigt att bo i Danmark och arbeta i Sverige. Det var Danmark som inte längre önskade gränsgångaravtalet.

vänder vi kompensation för det som går mellan länderna och utjämnning för den interne svenska ordningen.

[6] Läs mer om utvärderingen i avsnittet *Svensk kritik av avtalet*.

[7] Riksrevisionen (RiR 2010:24), Sveriges skatteavtal med andra länder – effekterna av regeringens arbete

[8] skm.dk <http://www.skm.dk/skattetal/satser/kommunal-beskatning/kommuneskatte-gennemsnitsprocenter-1977-2006>

<http://www.skm.dk/skattetal/satser/kommunal-beskatning/kommuneskatte-gennemsnitsprocenter-2007-2017>

[9] Øresundsbro Konsortiet, Øresundspendlarnas erfarenhet av vården (2008)

FOTO: NEWS ØRESUND

BÅDE ARBETSLANDET OCH BOENDELANDET HAR KOSTNADER FÖR GRÄNSPENDLARNAS SOCIALFÖRSÄKRING

Gränspendlare är socialförsäkrade i det land där de arbetar och är berättigade till de förmåner som finns i socialförsäkringen i arbetslandet. Förmåner som styrs av socialförsäkringen är barnbidrag, föräldrapenning, sjukersättning, pension, arbetslöshetsersättning och handikappförmåner.

En del förmåner har man rätt till i boendelandet oberoende av i vilket land arbetsplatsen ligger. Dessa gäller barnbidrag och sjukvård. Här har gränspendlarna en dubbelersättning och kan välja fritt om de vill söka vård/barnbidrag i boendelandet eller arbetslandet. För barnbidrag gäller det att om en av föräldrarna arbetar i boendelandet ges man bidraget i boendelandet och så länge det är lägre än det belopp man är berättigad till i arbetslandet, kan man ansöka om att få skillnaden utbetald från arbetslandet.

Utöver socialförsäkringsbidragen tillkommer utgifter för skola, dagis och sjukvård till pendlarnas barn samt användning av kollektivtrafik i boendelandet.

Fördelningen av de faktiska utgifterna mellan Danmark och Sverige är oviss, då det inte finns uppgifter om öresundspendlarnas användning av socialförsäkringen. Den enda kända information om detta är en snart tio år gammal enkätundersökning som Øresundsbro Konsortiet genomförde 2008. Enkätundersökningen är genomförd bland deras bilkunder som då bodde i det ena landet och

jobbade i det andra landet och därmed är socialförsäkrade i arbetslandet.

Undersökningen visar att det finns en koppling mellan pendlarens nationalitet och var de nyttjar hälso- och sjukvård. Huvudparten av svenskarna som arbetar i Danmark behåller sina vårdgivare i Sverige. Mindre än var fjärde svensk pendlare använder sig av den danska hälso- och sjukvården.

De danska öresundspendlarna som bor i Sverige, utnyttjar både den danska och den svenska hälso- och sjukvården. Benägenheten att använda svensk vård beror dock på vilken del av vården de danska pendlarna är i kontakt med. Många danska pendlare använder svenska tandläkare, men bara en av fem går till läkare eller specialistläkare i Sverige. Här väljer majoriteten en dansk läkare.

När närheten till behandling spelar roll, som vid förlossning och akut sjukhusbehandling blir fördelningen av de danska pendlarnas användning av sjukvården jämnare mellan de två länderna. Nästan hälften av de danska pendlarna väljer sjukhusbehandling i Sverige och i samband med graviditet och förlossning är det bara var tredje som väljer att söka vård i Danmark.

Ju längre tid danskarna har bott i Sverige väljer desto fler att använda svensk hälso- och sjukvård. Bland danska pendlare med barn är det en högre andel som nyttjar sjukvården i boendelandet. (9)

FOTO: NEWS ØRESUND

KOMPENSATIONSORDNINGEN: Tillämpningen av kompensationsordningen

Ett centralt element i skatteavtalet mellan Danmark och Sverige och som har varit föremål för mycket kritik är kompensationsordningen. Viktigt är det dock att beakta att skillnader i såväl skattesystemen som i beskattningen av gränspendlare utöver skillnader i tillämpningen av kompensationsordningen påverkar kompensationsbeloppets storlek.

Skillnader i skattesystemen

Där är tre skillnader i de danska och svenska skattesystemen som har betydelse för storleken på den primärkommunala skatten, som är det belopp som de två länder enligt skatteavtalet ska utväxla. Den ena är arbetsgivaravgifter och den andra är skattemässiga avdrag i inkomsten:

- 1) I Danmark har man inte arbetsgivaravgifter. Socialförsäkringssystemet finansieras i stället via inkomstskatten. Denna skillnad bidrar till att inkomstskatterna som procent av lönen är högre i Danmark än i Sverige.
- 2) I Sverige är skattereduktionerna för arbetsinkomster (jobbskatteavdraget) mycket högre än skattereduktionerna för sysselsättningsavdraget i Danmark, vilket resulterar i att en lägre andel av inkomsten tas ut för primärkommunernas räkning i Sverige än i Danmark.
- 3) I Danmark är grundavdraget (personavdraget)

mycket högre än i Sverige. I båda länderna beskattas endast inkomster som överstiger grundavdraget.

Av de tre punkterna är det arbetsgivaravgifterna som har störst betydelse för hur stor andel av arbetsgivarens utgifter till lön och arbetsgivaravgifter som tas ut för primärkommunernas räkning. Eftersom arbetsgivaravgifterna också finansierar offentliga utgifter är det ganska rimligt att likställa en dansk arbetsgivares utgifter till lön med en svensk arbetsgivares utgifter till lön och arbetsgivaravgifter.

Primärkommunalskatten utgör en lägre andel av inkomsten och en lägre andel av arbetsgivarens utgifter till lön och arbetsgivaravgifter i Sverige än i Danmark. I beräkningsexemplet i avsnittet *Skattesystemen: Personbeskattning i Danmark och Sverige* sida 24 utgör den danska primärkommunala skatten 18 procent av inkomsten och av arbetsgivarens utgifter till lön och arbetsgivaravgifter (eftersom man inte har arbetsgivaravgifter). I Sverige utgör den primär-

kommunala skatten 15 procent av inkomsten och knappt 12 procent av arbetsgivarens utgifter till lön och arbetsgivaravgifter. I samma avsnitt beskrivs de två ländernas skattesystem ytterligare.

Skillnader i beskattningen av gränspendlare ger också skillnader i sättet kompensationsbeloppet beräknas på

I Sverige beskattas merparten av gränspendlarna med en bruttoskatt på 20 procent (från 1 januari 2018 - 25 procent), den så kallade SINK-skatten. En bruttoskatt beräknas som en andel av inkomsten och den beskattningsbara personen har inga skattemässiga avdrag eller grundavdrag. Enligt skatteavtalet ska Sverige skicka primärkommunalskatten till Danmark. Det belopp som Sverige skickar till Danmark (20,75 procent av bruttolönen) är större än vad som gränspendlarna betalar i skatt (20 procent av bruttolönen). Beloppet är också högre än det belopp som Sverige skulle kunna skicka till Danmark om gränspendlarna beskattas på samma sätt som personer boende i Sverige och med jobb i Sverige (20,75 procent av den beskattningsbara förvärsinkomsten inkl skattereduktion). Från 2018 ökas SINK-skatten till 25 procent, vilket är högre än den genomsnittliga primärkommunala skatten som skickas till Danmark.

I Danmark beskattas gränspendlarnas löneinkomster på samma sätt som löneinkomsten för personer som bor i Danmark, vilket innebär att skattebasen (det belopp som kommunskatten beräknas på) är mycket lägre än bruttolöneinkomsten. Utöver ett grundavdrag (personfradrag) på 45 000 DKK (2017) tillkommer avdrag för arbetsmarknadsbidraget på 8 procent och skattemässiga avdrag (ligningsmässige fradrag) innan kommunskatten beräknas (2). Den skattebas som Danmark beräknar sin kompensation till Sverige på, blir på så sätt lägre än den skattebas som Sverige beräknar sin kompensation till Danmark på, men är helt enligt beräkningsprinciperna i skatteavtalet. Om danska Skat beräknade beloppet på ett annat sätt, skulle det överstiga det belopp som den enskilde privatanställda gränspendlaren betalar i kommunskatt.

Dansk metod för beräkning av kompensationsbeloppet

Skat granskar **manuellt** alla deklarerationer för personer med bostad i Sverige med syftet att sortera bort personer med en inkomst under beloppsgränsen, offentligt anställda samt inkomster från pension. När dom som omfattas av kompensationsordningen

har hittats, summeras kommunalskatten för dessa personerna och eventuella justeringar från förra beskattningsår adderas. Dessa justeringar omfattar till exempel gränspendlare vars skattedeclaration inte var på plats innan 1 oktober som är den senaste tidpunkten för när kompensationsbeloppet enligt skatteavtalet ska skickas till Sverige.

Svensk metod för beräkning av kompensationsbeloppet

Skatteverket samlar in alla som har en löneuppgift kopplad till Danmark maskinellt och därefter rensar materialet manuellt med målet att hitta de personer som omfattas av kompensationsordningen. Enligt Skatteverkets promemoria från 2007 skedde på den tiden ingen manuell granskning, utan uppgifter från blanketten för SINK-skatt "Kontrolluppgift – Särskild inkomstskatt för utomlands bosatta (SINK), KU13" hämtades **maskinellt**. Konsekvensen var att offentliganställda och pensioner togs med i beräkningen och att de gränspendlare som väljer att bli beskattade med vanlig inkomstskatt (läs mer i avsnittet *Skattesystemen: Personbeskattningen i Danmark och Sverige*) inte ingick i beräkningen. Detta problemet finns alltså inte längre.

Skatteverket summerar inkomsten för personer med en sammanlagd inkomst motsvarande 150 000 DKK eller mer och beräknar en kommunalskatt på 20,75 procent (2017).

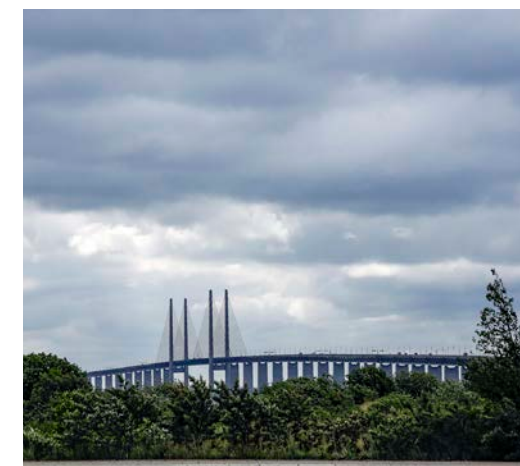

FOTO: NEWS ØRESUND

Fotnoter

- (1) Läs mer om utvärderingen i avsnittet *Svensk kritik av avtalet*.
- (2) Tidigare hade pendlare som var gifta med en person som inte jobbade i Danmark möjlighet att få ett extra grundavdrag (kallad ægtefællefradrag), men den möjligheten finns numera bara om maken/makan inte har jobb i Sverige hellre. I avsnittet *Personbeskattning i Danmark och Sverige* kan läsas mer om personbeskattningsprinciperna i de två länderna.

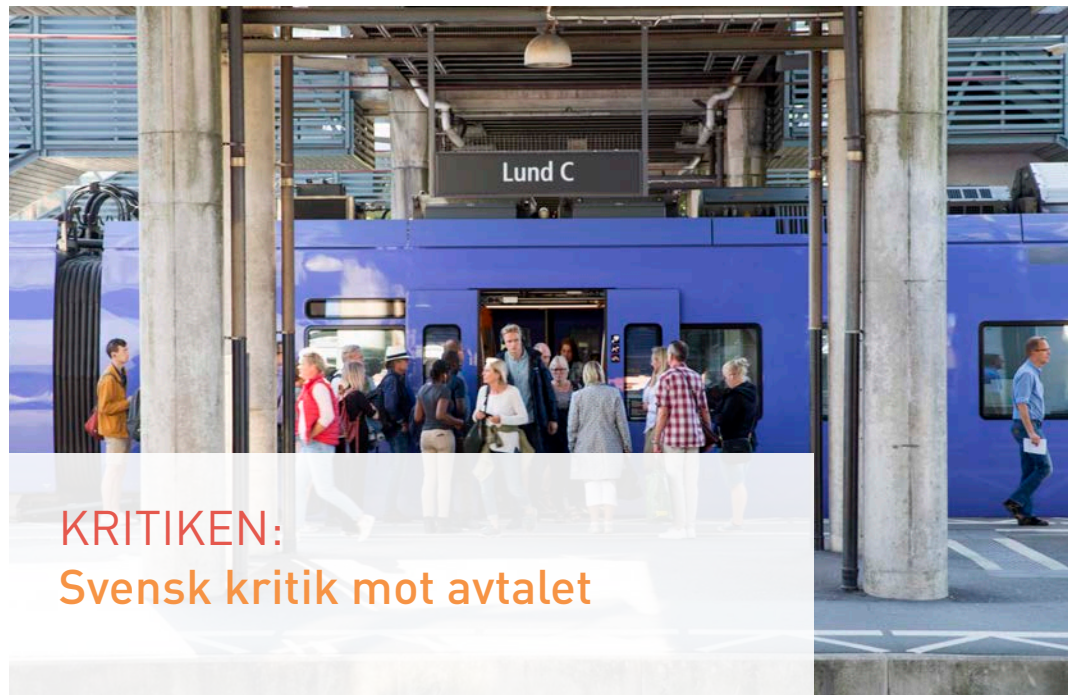

FOTO: NEWS ØRESUND

KRITIKEN: Svensk kritik mot avtalet

Skatteavtalet och tillämpningen av det har länge varit föremål för debatt. Kritikerna anser att Sverige på olika sätt förlorar på avtalet och och år 2012 beslutade riksdagen att ge regeringen i uppdrag att omförhandla avtalet. Kritiken gäller främst följande punkter:

- 1) Tillämpningen av kompensationsordningen
- 2) Kompensationsordningen - vad som ingår och inte ingår
- 3) Att gränsgångarna beskattas i arbetslandet och inte i boendelandet
- 4) Att nettobeloppet från Danmark tillförs det kommunala utjämningsystemet

1) Tillämpningen av kompensationsordningen
Skatteverkets och Skats tillämpning av kompensationsordningen som har beskrivits på föregående sidor har varit föremål för kritik.

Enligt Skatteverket föranleder kompensationsordningen administrativa och skattetekniska problem.⁽¹⁾

För det första är det resurskrävande att genomgå allt material manuellt. Det är inga problem att sortera bort offentliganställda eftersom det finns ett registreringsnummer på varje arbetsgivare, men pensionsinkomster är svårare att sortera bort.

För det andra har Skatteverket ont om tid till beräkningen av kompensationsbeloppet - från sommarsemestern till kompensationsbeloppet skickas till Danmark senast 1 oktober året efter beskattningsåret enligt skatteavtalet. Desutom äger

Skatteverkets beräkning av kompensationsbeloppet rum samtidigt som den vanliga skatteberäkningen pågår och de medarbetare på Skatteverket som beräknar kompensationsbeloppet har inget samarbete med de medarbetare som granskar uppgifter om de enskilda gränsgångarna och kan därför inte heller se om deklaraionsuppgifterna för dessa har ändrats. Det finns därför en risk att kompensationsbeloppet beräknas på fel underlag. På danska Skat har man valt att ta höjd för detta genom att lägga till eller dra ifrån ett belopp i kompensationsbeloppet som avser justeringar för förra beskattningsåret.

Riksrevisionen kritiserade i sin rapport från 2010 Skatteverkets dåvarande metod till beräkning av kompensationsbeloppet, eftersom offentliganställda och pensionsinkomster togs med i beräkningen och att de

gränspendlare som väljer att bli beskattade med vanlig inkomstskatt inte ingick i beräkningen. Efter kritik från Riksrevisionen påbörjade Skatteverket ett större utvecklingsarbete och problemet finns inte längre. Skatteverket föreslår i sin promemoria 2007-06-15 att de två ländernas skatteadministrationer ska ingå avtal om hur kompensationsbeloppet ska fastställas och om utvärdering av beräkningsgrunderna, men det har inte gjorts.

2) Kompensationsordningen - vad som ingår och inte ingår

Som nämnts tidigare ska arbetsinkomster för offentligt anställda och personer som tjänar mindre än 150 000 DKK per år inte ingå i beräkningen av kompensationsbeloppet enligt skatteavtalet. Kritikerna anser att andelen av gränspendlare som ingår i beräkningen av kompensationsbeloppet är för lågt och förslag har under åren lagts fram om att offentligt anställda och personer som tjänar mindre än 150 000 danska kronor per år bör inkluderas i beräkningen. Även förslag om att landstingsskatten bör inkluderas har framförts.

Anledningen till att offentligt anställda inte ingår i beräkningen av kompensationsbeloppet finns troligen i OECD:s modellavtal som rekommenderar att lön och andra liknande ersättningar (med undantag för pension), som utbetalas av en offentlig myndighet endast kan beskattas i arbetslandet.

Enligt Finansdepartementet finns gränsen på 150 000 danska kronor för att undvika administration av mindre belopp och för att utjämningsordningen inte ska omfatta fler personer än vad det tidigare gränsgångaravtalet gjorde.⁽²⁾ Man vill också undvika kompensation för tillfälliga anställningar och extrajobb. Gränsen har tillkommit efter svenskt önskemål. Men intervju med Skatteverket och Skatteverkets promemoria från 2007 visar att inkomstgränsen verkar mot syftet och skapar merarbete om den följs.⁽¹⁾

Att varken offentliganställda eller inkomster under 150 000 danska kronor ingår i skatteavtalets kompensationsordning har ofta varit föremål för kritik. 2011 tillsattes en arbetsgrupp bestående

Fotnoter

(1) Intervju med Tommy Persson på Skatteverket 2017-09-21.

Fotnoter

(2) Riksrevisionen, Sveriges skatteavtal med andra länder - effekterna av regeringens arbete [2010]

(3) <https://www.sydsvenskan.se/2006-09-27/ta-oresund-pa-allvar>

(4) Öresundskomiteen, Notat om skatteaftalen mellan Sverige og Danmark [2012]

av representanter från Finansdepartementet och danska Skatteministeriet. Enligt Öresundskomiteens *Notat om skatteaftalen mellan Sverige og Danmark* (2012) förväntade arbetsgruppen att offentliggöra utvärderingsrapporten hösten 2012, men inget har offentliggjorts.⁽⁴⁾ Kritiken mot skatteavtalet medförde att riksdagen våren 2012, mot den dåvarande regeringens vilja, röstade igenom ett tillkännagivande att Sverige skulle ta kontakt med Danmark i frågan om en omförhandling av skatteavtalet.

3) Beskattning i boendelandet i stället för arbetslandet

Kritik har också riktats mot att man inte längre har ett gränsgångaravtal med Danmark på liknande sätt som man hade tidigare och som Sverige i dag fortfarande har med Norge och Finland, där gränspendlare beskattas där hen bor, men betalar arbetsmarknadsavgifter i arbetslandet. Motståndet mot ett gränsgångaravtal var dock tidigare stort i Danmark och kan förväntas att fortfarande vara det på grund av snedvridningseffekterna som nämnts i avsnittet *Skatteavtalen mellan Sverige och Danmark*.

Bland andra Malmös före detta kommunalråd Ilmar Reepalu var i många år förespråkare för att gränspendlarna ska betala skatt där de använder den kommunala servicen, alltså i boendelandet.⁽³⁾

4) Kompensationsbeloppet går in i det kommunala utjämningsystemet

I den rådande modellen tilldelas kompensationsbeloppet från Danmark - det så kallade avräkningsbeloppet - inkomstutjämningsystemet genom det generella statsbidraget. Det innebär att beloppet fördelas proportionellt (kr/inv.) mellan samtliga kommuner utifrån antalet invånare enligt principerna i utjämningsystemet. Kritiker har föreslagit att beloppet i stället ska fördelas mellan de kommuner som pendlarna bor i.

Läs mer om hur kompensationsbeloppet fördelas på de svenska kommunerna idag och skillnader på den nuvarande och en alternativ fördelningsmodell, där beloppet fördelas efter var man bor i avsnittet *Utjämningsystemet: Gränspendlarens effekter på det kommunala utjämningsystemet*.

BERÄKNINGAR: Kompensationsbelopp och beräkningar på förslag till ändringar

I detta avsnitt redovisas siffror för kompensationsordningen och de förslag till ändringar som har kommit fram. Avsnittets struktur följer strukturen i det föregående avsnittet.

Sverige fick 2016 en nettokompensation från Danmark på 917 miljoner svenska kronor för beskattningsåret 2015. Kompensationsgraden beräknad som andel av lönesummor för de personerna som enligt skatteavtalet ska ingå i beräkningen (privatanställda med en löneinkomst på mer än 150 000 danska kronor) är mellan 13,8 och 15,6 procent för åren 2012 – 2015 från Danmark och mellan 19,4 och 23,4 procent till Danmark.

Enligt beräkningarna skulle Sverige under den fyraåriga perioden 2012 – 2015 betala 646 miljoner svenska kronor till Danmark, men har betalat 655 miljoner, drygt 9 miljoner mer - motsvarande 1 procent. Med tanke på att beräkningen är baserad på registerbaserad arbetsmarknadsstatistik från Öresundsdatan och inte skatteregister är slutsatsen att Sverige de senaste fyra åren inte har förlorat på varken Skats eller Skatteverkets tillämpning av avtalet.

1) Tillämpningen av kompensationsordningen. Som nämnt tidigare tillämpas kompensationsordningen i dag helt enligt skatteavtalet på både

Skat och Skatteverket. Kompensationsgraden från Danmark stämmer väl överens med hur stor andel som primärkommunalskatten utgör av bruttolönesumman, vilket kan illustreras genom en schablonberäkning.

Från uppgifterna om antalet gränspendlare och deras lönesummor visar en schablonberäkning att gränspendlarna i vårt exempel (boende i Helsingborg och Malmö) betalar mellan 14,2 och 16,4 procent av deras löneinkomst i dansk kommunalskatt även om kommunalskattesatsen för pendlare är 24 procent (se faktaboxen *Schablonberäkning av dansk skatt för gränspendlare* sida 22). Anledningen är att kommunalskatten beräknas efter avdrag av arbetsmarknadsbidraget på 8 procent, ett grundavdrag på 45 000 (för beskattningsåret 2017) och att det danska skattesystemet har en del skattemässiga avdrag. Det är viktigt att komma ihåg att vi i våra schablonberäkningar har varit tvungna att göra antaganden om storleken på vissa avdrag eftersom att avdragen skiljer sig från person till person och att vi inte har information om de genomsnittliga beloppen på avdragen och att de 32 procent av gränspendlarna från Skåne som inte bor i Malmö eller Helsingborg har ett högre reseavdrag än i våra exempel och betalar av den grund en lägre procentsats i kommunalskatt.

För inkomståret 2015 (som är använt i schablonberäkningarna av gränspendlarnas skatt) utgjorde kompensationsbeloppet 15,6 procent av pendlarnas lönesummor. Kommunalskatten utgör en låg andel av bruttolönesumman i Danmark som våra schablonexempel visar (14,2 procent för en gränspendlare som bor i Helsingborg och 16,2 procent för en gränspendlare boende i Malmö). Att kompensationsbeloppet utgör 15,6 procent av pendlarnas lönesummor för 2015 är därför enligt förväntan.

2) Kompensationsordningen - vad som ingår och inte ingår

75 procent av de totala löneinkomsterna intjänade i Danmark och 76 procent av lönesummorna intjänade i Sverige ingår i den nuvarande beräkningen av kompensationsbeloppet enligt siffror från specialkörningen i Öresundsdatan. Om man i stället för löneinkomster mäter antalet gränspendlare som omfattas av kompensationsordningen är det dock lägre eftersom många pendlare tjänar under 150 000 danska kronor. 57 procent av pendlarna med jobb i Danmark och 27 procent av pendlarna med jobb i Sverige hade 2015 en inkomst som omfattades av kompensationsordningen, men de som omfattas står för tre fjärdedelar av den totala inkomsten.

Om man vill inkludera en större andel av lönesummorna ger det störst effekt att ta med de **offentliganställda**. Om de offentliganställda inkluderas omfattas 94 procent av lönesummorna intjänade i Danmark och 92 procent intjänade i Sverige. Om man inkluderar offentliganställda skulle det öka kompensationsbeloppet från Danmark med 300 – 340 miljoner svenska kronor (baserad på siffror från 2015) och till Danmark med 38 - 40 miljoner svenska kronor motsvarande en nettokompensation till Sverige på 260 - 302 miljoner svenska kronor. Att inkludera personer med inkomster under 150 000 danska kronor (både privat- och offentliganställda) skulle öka nettokompensationen från Danmark med 80-126 miljoner svenska kronor. Om man inkluderar samtliga skulle det öka kompensationsbeloppet från Danmark med 400 – 485 miljoner svenska kronor och till Danmark med 57 – 60 miljoner svenska kronor, alltså med 340 - 428 miljoner svenska kronor i nettokompensation till Sverige (baserad på siffror från 2015).

Som tidigare nämnts avskaffades **landstingsskatten** i Danmark per 1 januari 2007 och i samband med det höjdes den genomsnittliga kommunalskatten

KOMPENSATION MELLAN DANMARK OCH SVERIGE, MILJONER KRONOR

Beskattningsår	Kompensation från Danmark	Kompensation till Danmark	Netto
2004	195	70	125
2005	273	80	194
2006	368	85	283
2007	644	78	566
2008	841	86	755
2009	778	95	683
2010	932	107	825
2011	936	127	809
2012	914	136	778
2013	898	150	748
2014	914	187	727
2015	1 099	182	917

Källa: Skatteverkets årsredovisning olika årgångar

KOMPENSATIONSBELOPPET SOM ANDEL AV LÖNESUMMOR SOM ENLIGT SKATTEAVTALET SKA INGÅ I BERÄKNINGEN

Beskattningsår	Från Danmark - andel av lönesummor för privatanställda över 150 000 DKK	Till Danmark - andel av lönesummor för privatanställda över 150 000 DKK
2012	14,6%	20,8%
2013	14,7%	20,2%
2014	13,8%	23,4%
2015	15,6%	19,4%

Källa: Öresundsinstututets beräkningar på siffror från Skatteverkets årsredovisning olika årgångar och specialkörningar på Öresundsdatan

från 22,1 till 25,2 procent. Kompensationen från Danmark till Sverige kommer därför inte att öka om hela eller delar av landstingsskatten inkluderas, utan det påverkar enbart kompensationen från Sverige till Danmark.

En rapport från Øresundsstatistikk 2007 har haft stor genomslagskraft i debatten om hur mycket Sverige förlorar på skatteavtalet (1). I rapporten presenterades ett scenario där kompensationsbeloppet beräknas för alla gränspendlare, det vill säga både offentligt och privat anställda och dem som tjänar under 150 000 danska kronor. Dessutom har kompensationsbeloppet beräknats baserat på både kommunal- och landstingsskatten samt för pensioner utbetalda från grannlandet. Slutsatsen var att Sverige förlorar drygt 1 miljard 2007. Beräkningen i rapporten baserades dock på ett antagande om en kompensationsgrad på 32 procent, vilket inte är ett realistiskt scenario. Dels har man i

Danmark från 2007 inte en landstingsskatt och dels är den genomsnittliga andelen av inkomsten som betalas i primärkommunskatt mycket lägre. I de exempel vi har räknat på betalar gränspendlaren 14 till 16 procent av inkomsten i kommunskatt när grundavdrag och personliga avdrag beaktas. Beräkningen i rapporten från 2007 baserades också på ett högre antal pendlare (27 procent högre i 2007 än 2015). Enligt vår beräkning skulle nettokompensationen från Danmark öka med 340 - 428 miljoner svenska kronor 2015 om alla gränspendlare ingår i beräkningen.

Gränspendlare som beskattas i Danmark

2015 omfattas 75 procent av lönesummorna, och 57 procent av gränspendlarna från Sverige till Danmark. - Om man tar med de offentliganställda, men fortfarande har inkomstgränsen på 150 000 danska kronor för 2015 inkluderas ytterligare 21 procent av lönesummorna och 18 procent av pendlarna. Det

ANDEL PENDLARE OCH LÖNESUMMOR SOM INGÅR I KOMPENSATIONSORDNINGEN. ÅR 2015

PENDLARE FRÅN SVERIGE TILL DANMARK

	Pendlare		Lönesummor	
	<150.000 DKK	>=150.000 DKK	<150.000 DKK	>=150.000 DKK
Offentliganställda	4%	18%	1%	21%
Privatanställda	20%	57%	3%	75%

PENDLARE FRÅN DANMARK TILL SVERIGE

	Pendlare		Lönesummor	
	<150.000 DKK	>=150.000 DKK	<150.000 DKK	>=150.000 DKK
Offentliganställda	33%	11%	3%	16%
Privatanställda	29%	27%	5%	76%

Källa: Specialkörningar på Øresundsstatistikk

SCENARIO: ÄNDRINGAR I KOMPENSATIONSBELOPPET I MILJONER SVENSKA KRONOR OM FLER INKOMSTTAGARE INKLUDERAS. ÅR 2015.

	Från Danmark	Till Danmark	Nettokompensation
Offentliganställda över inkomstgränsen	300 - 340	38 - 40	260 - 302
Privatanställda under inkomstgränsen	45 - 70	8	37 - 62
Offentliganställda under inkomstgränsen	55 - 75	11 - 12	43 - 64
Alla	400 - 485	57 - 60	340 - 428

Källa: Øresundsstatistikkens beräkningar

skulle ge en ökad kompensation från Danmark på mellan 300 - 340 miljoner svenska kronor beräknad för 2015.

- Om man i stället inkluderar de privatanställda som tjänar mindre än 150 000 danska kronor 2015 inkluderas ytterligare 20 procent av pendlarna, men de tjänar endast 3 procent av lönesummorna. Att inkludera privatanställda med en låg årsinkomst från grannlandet skulle ge 45 - 70 miljoner mer i kompensation från Danmark (baserat på siffror från 2015).

- Inkluderar man alla gränspendlare i kompensationsordningen ökar kompensationen från Danmark med mellan 400 - 485 miljoner danska kronor (beräknad på 2015-tals siffror).

Gränspendlare som beskattas i Sverige

Bland gränspendlarna från Danmark till Sverige är endast 27 procent privatanställda med löneinkomster på mer än 150 000 danska kronor, men de tjänar 76 procent av den samlade lönesumman.

- Om man tar med de offentliganställda men fortfarande har inkomstgränsen på 150 000 danska kronor inkluderas ytterligare 16 procent av lönesummorna och 11 procent av pendlarna. Det skulle ge en ökad kompensation till Danmark på 38 - 40 miljoner svenska kronor beräknad för 2015.

- Om man i stället tar med de privatanställda som tjänar mindre än 150 000 danska kronor inkluderas 29 procent av pendlarna, men de tjänar endast 5 procent av lönesummorna och det skulle öka kompensationen till Danmark med 8 miljoner svenska kronor beräknad för 2015.

- Om man hade inkluderat alla gränspendlare i kompensationsordningen skulle kompensationen till Danmark ha varit mellan 57 och 60 miljoner högre för 2015.

Siffrorna för lönesummor och hur många som omfattas av kompensationsordningen är förhållandevis lika från år till år för den period som här har undersökts (2012 - 2015). I Skatteverkets promemoria 2007-06-15 konstaterades att endast 28 procent av gränspendlarna med anställning i Sverige omfattas av kompensationsordningen och att det på grund av den manuella hanteringen i Danmark inte är möjligt att få statistik för hur stor andel av gränspendlarna med anställning i Danmark som omfattas. Skatteverkets siffror stämmer väl överens

med siffrorna som redovisats ovan, men det är viktigt att ta i beaktande att de gränspendlare som omfattas av ordningen svarar för 76 procent av alla inkomster enligt statistik från Øresundsstatistikk.

3) Beskattning i boendelandet i stället för arbetslandet

Om gränspendlarna i stället skulle beskattas i boendelandet och betala arbetsgivaravgifter i arbetslandet skulle det ge en väsentlig ökning av skatteintäkterna i Sverige. Om pendlarna beskattades i boendelandet skulle Sverige få en nettovinst - i termer av skatteintäkter - på kring 1,3 miljarder svenska kronor per år visar en schablonberäkning på 2015 års siffror för pendlingen och genomsnittslönesummor.

Denna lösningen kan dock ha en allvarlig bieffekt eftersom den kan snedvrider arbetsmarknaden i Øresundsregionen. Inga arbetsgivaravgifter kommer att tas ut på löneinkomsterna för pendlare med jobb i Danmark och de kommer endast att betala en svensk inkomstskatt, som är lägre än den danska. På motsvarande sätt kommer gränspendlare bosatta i Danmark och med arbete i Sverige betala den högre danska inkomstskatten i Danmark och deras arbetsgivare kommer att betala arbetsgivaravgifter i Sverige.

I vårt exempel på sida 22 har vi en pendlare som bor i Sverige och jobbar i Danmark. Pendlaren har en inkomst på 504 547 danska kronor. Om pendlaren ska beskattas i boendelandet skulle hen betala 20,1 procent i skatt och ha en disponibel inkomst på 519 795 svenska kronor. Om vi i stället har en pendlare som bor i Danmark och jobbar i Sverige och där arbetsgivarens kostnad för lön och arbetsgivaravgift motsvarar de 504 547 DKK, betalar pendlaren 34 procent i skatt (och arbetsgivaren betalar arbetsgivaravgifter) och har en disponibel inkomst på 323 415 svenska kronor - nästan 200 000 mindre än vår pendlare som bor i Sverige och jobbar i Danmark även om den danske och svenska arbetsgivaren har samma personalkostnader. Om pendlaren i stället inte pendlar över Sundet, men bor och jobbar i Sverige, skulle personen betala 27 procent i skatt och ha en disponibel inkomst på 361 337 SEK - alltså mindre än om personen jobbar i Danmark, men mer än om personen bor i Danmark och jobbar i Sverige.

Om pendlarna beskattades i boendelandet skulle Sverige få en nettovinst - i termer av skatteintäkter - på kring 1,3 miljarder svenska kronor per år

SCHABLONBERÄKNING AV DANSK SKATT FÖR GRÄNSPENDLARE

Hur stor andel av inkomsten som man betalar i kommunalskatt i Danmark är beroende av de skattemässiga avdragen (ligningsmässige fradrag) som personen i fråga har samt eventuella kapitalinkomster. Ju högre avdrag desto lägre är kommunalskatten och många har en negativ kapitalinkomst på grund av räntor på bolån. De skattemässiga avdragen är kostnader för A-kassa och fackförening, sysselsättningsavdrag och reseavdrag, där det senare ökar med avstånden mellan bostad och arbetsplats.

En inkomst på 504 500 danska kronor har använts som utgångspunkt i beräkningarna i detta avsnitt och i avsnittet *Personbeskattningen i Danmark och*

Sverige, där man kan läsa mer ingående om den danska personbeskattningen.

Kommunalskatten beräknas på den beskattningsbara förvärvsinkomsten (den skattepliktiga inkomsten). I tabellen framgår hur kommunalskatten och den beskattningsbara förvärvsinkomsten beräknas, hur skatten varierar med transportsätt över sundet (tåg, bil eller färja) och hur många kilometer du har mellan bostad och arbetsplats. I exemplen har Malmö och Helsingborg använts som bostadsort för pendlarna. Hälften av alla pendlarna från Sverige till Danmark bor i Malmö (51 procent) och 7 procent i Helsingborg. 14 procent bor inte i Skåne – en stor andel av dessa veckopendlar sannolikt.

SKATT FÖR BOENDE I MALMÖ/HELSINGBORG MED JOBB I KÖPENHAMN, DKK

Bostadskommun	Malmö	Malmö	Helsingborg
Transportform över Sundet	Tåg över bron	Bil över bron	Bil med färja
Inkomst av tjänst	504 547	504 547	504 547
Arbetsmarknadsbidrag (8%)	40 364	40 364	40 364
Personinkomst (Personlig inkomst)	464 183	464 183	464 183
Kapitalinkomst			
Räntor på bolån	-10 000	-10 000	-10 000
Skattemässiga avdrag (ligningsmässige fradrag)			
Fackligt kontingent	-3 513	-3 513	-3 513
A-kassebidrag	-5 208	-5 208	-5 208
Sysselsättningsavdrag (beskäftigelsesfradrag) 8,05 % max 30 000	-26 800	-26 800	-26 800
Reseavdrag (befordringsfradrag)	-31 302	-49 782	-75 783
Beskattningsbar förvärvsinkomst (skattepliktig inkomst)	387 361	368 881	342 879
Specifikation av beräknad skatt			
Arbetsmarknadsbidrag (8 %)	40 364	40 364	40 364
Kommunalskatt (24 %)	92 967	88 531	82 291
Skattereduktion, 24 % av grundavdrag 43 400, kommunalskatt	10 416	10 416	10 416
Kommunalskatt	82 551	78 115	71 875
Kommunalskat i procent av bruttolön	16,4%	15,5%	14,2%

visar en schablonberäkning på 2015 års siffror för pendlaren och genomsnittslönesummor. Skatteintäkterna på pendlarnas inkomst av tjänst från Danmark beräknas bli drygt 2,4 miljarder svenska kronor. Sverige skulle förlora dagens nettointäkt från kompensationsordningen på 917 miljoner och de 245 miljoner på gränspendlarna från Danmark, som i dag SINK-beskattas. Totalt en nettovinst på 1,3 miljarder svenska kronor. Skatteintäkterna har beräknats på en genomsnittslön för pendlare som bor i Sverige och jobbar i Danmark (479 893 SEK för pendlare boende i Skåne 2015 och 340 217 SEK för pendlare boende i övriga Sverige 2015). Kommuner med stor gränspendling som t.ex. Malmö får

såklart en ökad skatteintäkt, men samtidigt kommer de också att få en reduktion i bidragen via det kommunala utjämningsbidraget.

Beskattning i boendelandet ger ett starkt ekonomiskt incitament till att bo i Sverige och jobba i Danmark och den öresundsregionala arbetsmarknaden skulle snedvridas till fördel för danska arbetsgivare via en lägre skatt för gränspendlare med jobb i Danmark och en högre skatt (inkl. arbetsgivaravgifter) för gränspendlare med jobb i Sverige. De svenska arbetsgivarna skulle kunna riskera att få svårigheter att rekrytera medarbetare med beskattning i boendelandet eftersom det skulle vara skattemässigt gynnsamt att jobba i Danmark.

EXEMPEL PÅ SKATTEBERÄKNINGAR MED BESKATTNING I BOENDELANDET

	Lön i SEK	Skatteprocent	Disponibel inkomst efter skatt, SEK
Bor i Danmark - jobb i Sverige (skatt i Danmark)	650.204	34,0%	323 415
Bor i Sverige - jobb i Sverige	494.753	27,0%	361 337
Bor i Sverige - jobb i Danmark (skatt i Sverige)	650.204	20,1%	519 795

Källa: Øresundsstatistikkens beräkningar

Fotnoter

(1) Øresundsstatistikkens, Analys av skatteavtalet Sverige - Danmark (2007)

FOTO: NEWS ØRESUND

FOTO: NEWS ØRESUND

SKATTESYSTEMEN: Personbeskattning i Danmark och Sverige

Det är väsentligt att ha kunskap om skillnaderna i dansk och svensk personbeskattning när skatteavtalet och kompensationsordningen diskuteras. I detta avsnittet ges därför en överblick över den danska och svenska personbeskattningen. För att bevara överblickens redovisas endast skatter kopplade till löneinkomster. Skatter på pensionsutbetalningar och aktieinkomster ingår ej. Men då många personer har negativa kapitalinkomster i form av räntor på bostadslån ingår därför räntekostnaderna i redovisningen.

Den tydligaste skillnaden i inkomstbeskattningen i Danmark och Sverige är att man i Danmark, som det enda nordiska landet, inte har arbetsgivaravgifter. I Sverige finansieras socialförsäkringssystemet genom arbetsmarknadsavgifter som betalas av arbetsgivaren innan löntagaren får sin lön utbetald. Arbetsgivaravgifterna och därmed respektive skattebetalares bidrag till den gemensamma finansieringen av socialförsäkringssystemet syns inte på lönebeskedet. Detta till skillnad från ett danskt lönebesked, då det danska socialförsäkringssystemet finansieras via skatten.

Både i Sverige och Danmark utgörs inkomstskatten av en progressiv statlig skatt och en kommunalskatt.

Skatteberäkning - dansk och svensk inkomstbeskattning

I det följande illustrerar vi skillnaderna mellan ländernas skattesystem genom att jämföra avdrag och skatter för två personer med samma inkomst i Danmark respektive Sverige. Den genomsnittliga kommunalskatten för Danmark har använts i

beräkningen av den danska skatten och kommunalskatten i Malmö i det svenska exemplet. Skatten beräknas för personer som jobbar i boendekommunen och därför inte har reseavdrag. Man har olika skattemässiga avdrag i Sverige och Danmark och skatten beräknas på olika sätt. I tabellen på motsatta sidan markeras det genom att cellen är tom.

I exemplet beräknas skatt baserat på en löneinkomst på 504 547 danska kronor (samma belopp som i avsnittet *Beräkningar - Kompensationsbelopp och beräkningar på förslag till ändringar*). Den svenska löneinkomsten fastställs på så sätt att den danska och svenska arbetsgivaren har samma kostnader för medarbetaren i kronor. Det vill säga att den danska arbetsgivarens kostnader för lön uttryckt i danska kronor är samma belopp som den svenska arbetsgivarens kostnader för arbetsgivaravgifter och lön till medarbetaren i svenska kronor. I exemplet tas alltså inte höjd för skillnader i valutakursen.

På grund av skattesystemens olika uppbyggnad, med finansiering av den danska socialförsäkringen

DANSK OCH SVENSK PERSONBESKATTNING

	Danmark	Sverige
(1) Arbetsgivarens personalkostnad exkl. tjänstepension (2)+(3)	504 547	504 547
(2) Arbetsgivaravgifter		120 627
(3) Inkomst av tjänst (belopp på lönebesked)	504 547	383 920
(4) Arbetsmarknadsbidrag (8% av (3))	40 364	
(5) Personinkomst (Personlig inkomst)/Förvärvsinkomst (3) - (4)	464 183	383 920
(6) Grundavdrag/Personfradrag	45 000	13 200
(7) Beskattningsbar förvärvsinkomst (DK - endast statlig skatt) (5) - (6)	419 183	370 700
(8) Skattemässiga avdrag (ligningsmässige fradrag)		
Fackligt kontingent	-3 513	
A-kassebidrag	-5 208	
Sysselsättningsavdrag (beskäftigelsesfradrag) 8,75 % max 30 000	-30 000	
(9) Skattereduktion för arbetsinkomster (jobbskatteavdrag)		-26 770
Reseavdrag (befordringsfradrag)	0	0
Kapitalinkomst		
(10) Räntor på bolån	-10 000	-10 000
(10) Skattereduktion för underskott av kapital		-3 000
(11) Beskattningsbar förvärvsinkomst inkl skattereduktion /skattepliktig inkomst	370 462	
Skatteuträkning		
(12) Statlig skatt	90 027	0
Arbetsmarknadsbidrag (8 % av (3))	40 364	
Bottenskatt (10,08 % av (7))	42 254	
Toppskatt (15 % av ((5) minus 479 800))	0	
Hälsobidrag (sundhedsbidrag) (2 % av (11))	7 409	
Statlig inkomstskatt på förvärvsinkomst		0
(13) Kommunskatt	92 245	89 299
DK: 24,9 % av (11) SE: 32,12 %*(7) + (9) + (10)	92 245	89 299
(14) Avgifter	-1 140	7
Allmän pensionsavgift		28 600
Begravningsavgift		7
Skattereduktion för allmän pensionsavgift		-28 600
Avdrag för negativ kapitalinkomst (2 % av (10), max 50 000)	-200	
Kompensation för högre avgifter (grøn check)	-940	
Slutlig skatt (12) + (13) + (14)	181 132	89 306
Primärkommunskatt, andel av inkomst	18,3%	15,0%
Landstingskatt, andel av inkomst	0,0%	8,2%
Statlig skatt och avgifter	17,6%	0,0%
Total beskattningsprocent	35,9%	23,3%

via skatten och inte via arbetsgivaravgifter som i Sverige, betalas mer i skatt i procent av beloppet på lönebeskedet i Danmark (35,9 procent) än i Sverige (23,3 procent). Den danska skatten består till hälften av en statlig skatt medan det i Sverige endast tas ut statlig skatt på inkomster över 438 900 kronor 2017. I vårt exempel betalar personen således ej statlig skatt. Den statliga skatten är progressiv i både den danska och svenska personbeskattningen, men i det danska skattesystemet består den statliga skatten av både en progressiv och en icke-progressiv del. Den senare består av bottenkatten, hälsobidraget och arbetsmarknadsbidraget. I det danska skattesystemet är grundavdragets storlek fast och inte beroende av inkomstens storlek som i Sverige.

Den danska personbeskattningen

Den danska beskattningen av personinkomster består av sex olika typer av skatt: statlig skatt i form av arbetsmarknadsbidrag, bottenkatt (bundskat), toppskatt (topskat) och hälsobidrag (sundhedsbidrag). Dessutom betalas kommunalskatt samt kyrkoskatt om du är medlem i danska folkkyrkan. I faktarutan *De olika typerna av skatt på inkomst i Danmark* ses de aktuella skattesatserna för beskattningsåret 2017.

I dansk personbeskattning använder man tre olika typer av beskattningsunderlag. Skillnaden på de olika typerna av beskattningsunderlag är vilken inkomst och vilka avdrag som ingår.

Den totala kommunalskatten är 18,3 procent av tjänsteinkomst i Danmark och 23,3 procent i Sverige, men eftersom man inte längre har landstingsskatt i Danmark är det inte jämförbart mellan länderna. Om man istället jämför primärkommunskatten är den 18,3 procent av inkomsten i Danmark och 15 procent i Sverige.

Man kan diskutera vilken skattebas som det är mest rättvist att basera en kompensationsordning mellan två länder på med så olika skattesystem. I dag baseras den på primärkommunskatten, som motsvarar en högre andel av inkomsten i Danmark än i Sverige även under beaktande av de många danska skattemässiga avdragen (18,3 procent i Danmark och 15 procent i Sverige).

Personinkomst (personlig indkomst) innefattar tjänsteinkomst inklusive värdet av personalförmaner, överskott av näringsverksamhet och sociala bidrag som till exempel pension minskad med arbetsmarknadsbidraget. Avdrag får göras för inbetalningar till avdragsgilla pensionssystem.

tjänsteinkomst
+ värde av personalförmaner
- arbetsmarknadsbidrag
- inbetalningar till avdragsgilla pensionssystem
= **Personinkomst (personlig inkomst)**

DE OLIKA TYPERNA AV SKATT PÅ INKOMST I DANMARK

Arbetsmarknadsbidraget på 8 procent är en bruttoskatt som dras från personinkomst (personlig inkomst) som inte är transfereringar eller inkomst från pension.

Bottenkatten (bundskat) på 10,08 procent dras från personinkomst och positiv nettokapitalinkomst som överstiger ett grundavdrag (personfradrag) på 45 000 danska kronor år 2017. Bottenkattesatsen ökar drygt 1 procent per år fram till år 2019 i samband med att hälsobidraget (sundhedsbidrag), faller med 1 procent årligen och är helt borttagen år 2019.

Toppkatten på 15 procent dras av personinkomst

och positiv nettokapitalinkomst som överstiger 479 600 danska kronor i 2017.

Hälsobidrag (sundhedsbidrag), **kommunal- och kyrkoskatten** betalas av den beskattningsbara personinkomsten som överstiger 45 000 danska kronor 2017. Den genomsnittliga kommunalskatten är 24,9 procent i 2017, den genomsnittliga kyrkoskatten 0,7 procent och hälsobidraget 2 procent. För pendlare som bor i Sverige och jobbar i Danmark betalas 2 procent i hälsobidrag och 24 procent i kommunalskatt under 2017. Kyrkoskatt betalas endast av medlemmar av danska Folkkyrkan som bor i Danmark.

Kapitalinkomst för en löneinkomsttagare som inte är näringsidkare och inte har inkomst från aktier eller liknande är nettoinkomsten av räntor.

Beskattningsbar personinkomst (skattepliktig indkomst) är summan av personinkomst och kapitalinkomst med skattemässiga avdrag (ligningsmässige fradrag).

Personinkomst (personlig inkomst)
+ nettokapitalinkomst
- Skatteavdrag
= **Beskattningsbar inkomst (skattepliktig indkomst)**

Beskattningsunderlagen varierar mellan de olika skattetyperna:

Arbetsmarknadsbidraget på 8 procent dras som en bruttoskatt av **personinkomsten**. Bottenkatten på 10,08 procent och toppskatten på 15 procent dras av **personinkomst** och **positiv nettokapitalinkomst** som för bottenkattens del överstiger 45 000 danska kronor och för toppskattens del överstiger 479 600 danska kronor 2017.

Hälsobidrag, kommunal- och kyrkoskatten betalas alla av de **beskattningsbara personinkomster** som överstiger 45 000 danska kronor 2017.

Avdrag

Det danske skattesystemet kännetecknas av många avdrag (fradrag) i den beskattningsbara inkomsten,

som kan delas upp i två huvudtyper: personavdrag och avdrag i den beskattningsbara inkomsten på danska samlat under beteckningen ligningsmässige avdrag.

Personavdrag

Ett vanligt **grundavdrag** (personfradrag) på 45 000 danska kronor 2017 dras från den personliga inkomsten och nettokapitalinkomsten innan beskattning.

Make/maka avdrag (Ægtefællefradrag) I Danmark har man sambeskatning av makar. Om den beskattningspliktiga personen är gift och maken/makan har en inkomst som understiger dennes grundavdrag, kan den resterande delen av grundavdragen användas av den beskattningspliktiga personen. Detta har tidigare haft betydelse för gränspendlare som bor i Sverige och har en make/maka som inte jobbar i Danmark, som tidigare har fått dubbelt grundavdrag. Det dubbla grundavdraget har tidigare kunnat användas av gränspendlare, men det kan man inte längre om maken/makan har en inkomst i Sverige.

Skattemässiga avdrag

Sysselsättningsavdrag (beskæftigelsesfradrag), reseavdrag (befordringsfradrag), avdrag för kontingent till A-kassa och fackförbund, ROT/RUT-avdrag (servicefradrag), avdrag för inbetalningar till pensionsförsäkringar och underhållsbidrag för barn eller tidigare make/maka är några av de väsentligaste avdragen. På Skats hemsida finns en komplett lista

på avdrag för personinkomst, kapitalinkomst och i den beskattningsbara inkomsten.

Skattereduktionen i den beskattningsbara inkomsten är i genomsnitt 27,6 procent av avdragen. För gränspendlare är den 26 procent eftersom att de betalar 26 procent av den beskattningsbara inkomsten i hälsobidrag och kommunalskatt.

SKATTEMÄSSIGA AVDRAG

Jobbskatteavdrag (beskæftigelsesfradrag) ges automatiskt till löntagare. Beloppet är 8,75 procent av lönen, dock maximalt 30 000 DKK. Den som har ensam vårdnad kan få ett extra sysselsättningsavdrag om de mottar så kallad "børnetilskud" från Udbetaling Danmark. Det extra sysselsättningsavdraget är 5,75 procent av lönen, dock maximalt 19 800 danska kronor. Sysselsättningsavdragen ökar årligen fram till 2022 från 8,5 2016 till 10,65 2022.

Reseavdrag (befordringsfradrag) får göras för resor mellan bostad och ordinarie arbetsplats om avståndet mellan dessa är mer än 12 kilometer motsvarande 24 kilometer per arbetsdag. Reseavdraget är på 1,93 danska kronor per km från 24 km upp till 120 km per arbetsdag och 0,97 danska kronor över 120 km per arbetsdag i 2017. Reseavdragen har minskat år för år sedan år 2008 – dock infördes ett förhöjt reseavdrag för personer boende i glesbygdskommuner (yderkommuner) från och med 2004 och i dag är 25 kommuner inkluderat i denna ordningen.

Särskilt broavdrag (særligt brofradrag) är ett reseavdrag för resor mellan bostad och arbetsplats över Öresund och Storebält. Avdragen är på 50 danska kronor för en enkel resa i bil eller motorcykel över Öresundsbron, 8 danska kronor med kollektivtrafik och för Storebält 110 danska kronor med bil eller motorcykel och 15 kronor om man reser med kollektiv trafik. Avdragens storlek speglar kostnaderna för att resa över de två broar vid den tidpunkten som avdragen infördes. Avdragen för resor över Öresundsbron och för resor med kollektivtrafik över Storebält har inte reglerats sedan dess, medan avdragen för resor med bil eller motorcykel över Storebält reglerades upp från 90 till 100 danska kronor i samband med budgetförhandlingarna 2016.

Färjeavdrag

Om man reser med färjan mellan Helsingborg och Helsingör mellan bostad och arbetsplats får man dra av hela kostnaden för det genomsnittliga priset per dag med ett pendlarkort till bil eller landgång i motsättning till enbart 50 kronor per enkel resa över Öresundsbron. Om man har mindre än 24 km till och från jobbet på andra sidan Öresund dras ett negativt reseavdrag för skillnaden mellan den faktiska reslängden i kilometer och 24 km från färjeavdraget.

A-kassa och fackförbund

Avgifter till danska a-kassor och fackföreningsavgifter upp till 6000 danska kronor per år (2017) kan dras av.

Underhållsbidrag för barn eller tidigare make/maka

Avdrag ges till den skatteskyldiga som har försörjar- eller bidragsplikt för ett icke-hemmaboende barn eller bidragsplikt till tidigare make/maka efter skilsmässa/separation.

ROT/RUT-avdrag (servicefradrag eller "håndværkerfradrag"). Avdraget omfattar tjänster som t.ex. städning i hemmet, barnpassning, trädgårdsarbete samt renovering och reparation av bostad. Under 2017 kan man göra avdrag på upp till 6 000 danska kronor per person för arbetslön till tjänster i hemmet och avdrag på upp till 12 000 danska kronor för arbetslön för miljövänliga renoveringstjänster.

Avdrag för inbetalningar till pensionsförsäkringar kan göras för privat pensionssparande i personinkomsten enligt vissa regler.

Kompensationsordningar

Med en skattereform 2009 infördes två kompensationsordningar för skattebetalarna.

Grön check

Den gröna checken är en kompensation till familjer för kostnader för högre avgifter på energi och varor med hälsorisk. Det årliga beloppet är på 940 danska kronor, men personer med inkomst under 226 900 danska kronor får ytterligare 280 danska kronor och barnfamiljer ett extra belopp på 215 danska kronor för max två barn (2017).

Skattereduktion för negativ nettokapitalinkomst

Skattereduktion för negativ nettokapitalinkomst är en kompensation med syftet att fasthålla avdragsvärdet för negativ nettokapitalinkomst som innan skattereformen i 2009 vilken införde minskande skattemässigt värde av avdrag för negativ nettokapitalinkomst från 2012.

Sociala avgifter

Som enda nordiska land har Danmark inga arbetsgivaravgifter. I de övriga nordiska länderna finansieras socialförsäkringen främst genom arbetsgivaravgifter, medan den i Danmark främst finansieras genom inkomstskatten. I Danmark betalar anställda ett arbetsmarknadsbidrag på 8 procent. I enlighet med EU-lagen

hade bidraget karaktär av en social avgift under perioden från det att den infördes 1994 till 2007, men från 2008 blev det integrerad med personskatten i samband med en ändring av inkomstskatten. Under perioden 1994 - 2007 var bidraget öronmärkt och blev inbetalat till tre fonder som senare fusionerades till en, Arbetsmarkedsfonden. Pengarna från fonden användes till finansiering av statens kostnader för arbetslöshetsersättning, sjukpenning, förtidspension och andra åtgärder inom socialförsäkringen och arbetsmarknadsområdet. I samband med skattesänkningen 2008 avskaffades Arbetsmarkedsfonden och arbetsmarknadsbidraget förlorade sin status som social avgift eftersom bidraget inte längre var öronmärkt till socialförsäkring.

Om arbetsmarknadsbidraget räknas som social avgift eller inte har betydelse för om det kan omfattas personer som jobbar i Danmark, men som är bosatta i utlandet. Enligt EU-bestämmelser är en arbetstagare som huvudregel socialförsäkrad i arbetslandet och ska betala sociala bidrag till arbetslandet enligt landets regler, även om inkomsten enligt ett dubbelbeskattningsavtal mellan boende- och arbetslandet beskattas i boendelandet. Innan lagändringen 2008 hade Danmark möjligheten att påtvinga personer bosatta i utlandet med arbete i Danmark att betala arbetsmarknadsbidrag. Från 2008 är det enbart om Danmark enligt ett dubbelbeskattningsavtal har rätten att beskatta inkomsten som arbetsmarknadsbidraget kan dras från inkomsten.

LÄS MER

Läs mer om hur den danska skatten beräknas på Skatteministeriets hemsida
<http://www.skm.dk/skattetal/beregning/skatteberegning/skatteberegning-hovedtraekke-ne-i-personbeskatningen-2017>

Läs mer om beskattningen av gränspendlare på Øresunddirekts hemsida
<http://www.oresunddirekt.se/ekonomi/skatt-i-danmark/avdrag-begraensat-skatteskyldig>

Läs mer om färjeavdrag på Skats hemsida
<http://www.skat.dk/SKAT.aspx?oid=2244472&vid=0>

Läs mer om lagen om arbetsmarknadsbidraget
<https://www.retsinformation.dk/eli/ft/200812L00196>

Den svenska personbeskattningen

Den svenska beskattningen av personinkomster består av fyra olika typer av skatt: kommunal- och landstingsskatt, kyrkoavgift (endast medlemmar av Svenska kyrkan), begravningsavgift och en statlig skatt som endast betalas av personer med en beskattningsbar förvärvsinkomst som överstiger 438 900 svenska kronor 2017.

Två inkomstbegrepp används: fastställd förvärvsinkomst och beskattningsbar förvärvsinkomst.

Fastställd förvärvsinkomst innefattar tjänsteinkomst inklusive personalförmåner, överskott från näringsverksamhet, sjukpenning, A-kassa, och pensionsinkomst efter allmänna avdrag. Det kan vara utländska socialförsäkringsavgifter, underhållsbidrag eller påförda egenavgifter.

Den **beskattningsbara förvärvsinkomsten** är fastställd förvärvsinkomst efter grundavdrag.

Grundavdraget är för beskattningsåret 2017 som lägst 13 200 svenska kronor (vid fastställd förvärvsinkomst på 352 300 svenska kronor eller högre) och som högst 34 500 svenska kronor (vid fastställd förvärvsinkomst på mellan 121 700 och 140 200 svenska kronor).

Kapitalinkomst för en löneinkomsttagare som inte är näringsidkare och inte har inkomst från aktier m.m. är nettoinkomsten av räntor.

Den fastställda förvärvsinkomsten används både vid beräkningen av den statliga och den kommunala inkomstskatten.

Kommunal inkomstskatt innefattar både kommunal- och landstingsskatt. Den genomsnittliga kommunalskatten är 32,12 procent (2017).

Statlig inkomstskatt på 20 procent betalas för den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger 438 900 svenska kronor. Vid en beskattningsbar förvärvsinkomst högre än 638 500 kronor betalas ytterligare 5 procent på den del som överstiger 638 500 svenska kronor. Överskott av kapital beskattas med 30 procent.

Kyrkoavgift betalas av medlemmar av Svenska

kyrkan. Kyrkoavgiftssatserna varierar i landet. Medlemmar av en rad andra trossamfund kan ge sitt samtycke till att medlemsavgiften betalas tillsammans med skatten.

Begravningsavgift betalas av alla som är folkbokförda i Sverige. Avgiftssatsen är från och med 2017 enhetlig för samtliga kommuner undantaget Stockholm och Tranås och är 0,246 procent 2017.

Den allmänna pensionsavgiften på 7 procent betalas av väldigt få personer eftersom man får skattereduktion på hela beloppet. Endast personer som har inkomst under cirka 25 000 svenska kronor betalar avgiften. För inkomster på mer än 25 000 svenska kronor blir inkomstskatten så hög att skattereduktion kan göras för hela den allmänna pensionsavgiften.

Skattereduktion och avdrag

På samma sätt som i Danmark ges skattereduktion för en rad kostnader och annat, men det finns färre skattereduktioner i Sverige än i Danmark. Summan av skattereduktionerna får inte överstiga summan av kommunal inkomstskatt, statlig inkomstskatt, fastighetsskatt och fastighetsavgift och får räknas av mot t.ex. allmän pensionsavgift och kyrkoavgift. Skattereduktion för arbetsinkomster (jobbkatteavdraget) får bara räknas av mot kommunal inkomstskatt.

Avdrag

Avdrag får göras för en rad kostnader i samband med förvärvandet av inkomsten, såsom resor till och från arbetet, tjänsteresor och vissa övriga kostnader som har varit nödvändiga för att få inkomsten. Nedan redovisas bara resor till och från arbetet. Avdrag för eget pensionssparande avskaffades per 1 januari 2016 och numera får endast personer som inte har tjänstepension göra avdrag.

Resor till och från arbetet

Utgifter för resor mellan bostad och arbetsplats är avdragsgilla för den del av utgifterna som överstiger 11 000 kronor (2017).

Skattereduktion

Jobbkatteavdrag är skattereduktion för arbetsinkomster och varierar med arbetsinkomsten.

Avdraget är 20 procent upp till en arbetsinkomst på 100 000 svenska kronor, 15 000 kronor + 5 procent av arbetsinkomsten från 100 000 till 300 000 kronor, 30 000 mellan 300 000 och 600 000 kronor och 30 000 kr med avdrag för 3 % av de arbetsinkomster som överstiger 600 000 kr för arbetsinkomster på mer än 600 000 svenska kronor.

Jobbkatteavdraget kan jämföras med det danska beskäftigelsefradrag som dock beräknas som en fast procentsats (8,75 procent) av underlaget upp till ett maxbelopp på 30 000 danska kronor.

Skattereduktion för underskott av kapital

Om man har ett eller fler bolån på sin bostad har man vanligtvis underskott av kapital. I Sverige ges skattereduktion på 30 procent på underskott upp till 100 000 svenska kronor och 21 procent på den del av underskottet som överstiger 100 000 kronor.

Skattereduktion för rot-/rutarbete

Reduktionen för rotarbete (Reparation, ombyggnad, tillbyggnad) med 30 procent av arbetskostnaden inklusive moms och för rutarbete (rengöring, underhåll och tvätt) med 50 procent av arbetskostnaden inklusive moms. Som högst kan reduktionen vara 50 000 svenska kronor.

Beskattning för gränspendlare från Sverige till Danmark

Gränspendlare från Sverige till Danmark är begränsat skattskyldiga i Danmark. En gränspendlare kan välja att bli beskattad som begränsat skattskyldig eller att bli beskattad enligt gränsgångarregeln om man under ett år har haft mer än 75 procent av sin samlade inkomst i Danmark. Avdragen man får göra som begränsat skattskyldig är färre än om man beskattas enligt gränsgångarregeln.

Avdrag för begränsat skattskyldige

- Personavdrag
- Reseavdrag (befordringsfradrag)
- Avdrag för avgifter till A-kassa och fackförbund

Ytterligare avdrag enligt gränsgångarregeln

- Avdrag för pensionssparande (i ett EU-land)
- Avdrag för räntor på svenska lån och studielån (negativ kapitalinkomst)
- ROT/RUT-avdrag (på danska: servicefradrag)

Beskattning för gränspendlare från Danmark till Sverige

Gränspendlare från Danmark till Sverige är begränsat skattskyldiga i Sverige. Gränspendlare kan välja att betala särskild inkomstskatt för utomlands bosatta (SINK-skatt) eller vanlig inkomstskatt. SINK-skatten är en bruttoskatt på 20 procent och höjs från och med 2018 till 25 procent, enligt rådande budgetproposition. Idrottsmän, artister och sjömän betalar A-SINK på 15 procent.

Om gränspendlaren i stället väljer att bli beskattad enligt inkomstskattelagen (som personer som bor och arbetar i Sverige) har hen rätt till personliga avdrag, till exempel grundavdrag, avdrag för pensionssparande och jobbkatteavdrag om minst 90 procent av den totala förvärvsinkomsten under året kommer från Sverige. Pendlaren betalar i detta fall en genomsnittlig kommunalskatt och vid högre inkomster även statlig skatt.

FOTO: NEWS ØRESUND

FOTO: NEWS ØRESUND

UTJÄMNINGSSYSTEMET: Gränspendlingens effekter på det kommunala utjämningsystemet

Kompensationsbeloppet som Sverige erhåller från Danmark går in i det kommunala utjämningsssystemet. En alternativ fördelningsmekanism, där gränspendlarnas inkomster istället fördelas direkt till boendekommunerna, skulle troligen ge relativt små effekter på inkomstutjämnings. Att inkludera gränspendlarna i kollektivtrafikmodellen i kostnadsutjämnings förefaller däremot ge ett positivt ekonomiskt utfall för Skånes kommuner och Region Skåne.

2009 fick Statskontoret i uppdrag av Utjämningskommittén.⁰⁸ att analysera effekterna på utjämningsystemet gällande personer bosatta i Sverige som har löneinkomster i Danmark, Finland och Norge. I detta faktaunderlag har vi uppdaterat Statskontorets kalkyler avseende inkomstutjämnings och den delmodell som avser kollektivtrafiken i kostnadsutjämnings. Att analysera de samlade effekterna i utjämningsystemets alla delmodeller har inte varit möjligt inom ramen för detta uppdrag.

Så som det kommunalekonomiska utjämningsystemet är konstruerat idag sker en utjämnings av skillnader i skatteintäkterna mellan kommuner och mellan landsting baserat på kommunernas respektive landstingens **skattekraft** (beskattningsbar inkomst per invånare). Detta sker i den så kallade inkomstutjämnings. Den finansieras huvudsakligen genom att staten skjuter till medel till den kommunala sektorn (kommuner och landsting). Hur stort detta bidrag är beslutat av

riksdagen och redovisas i budgetpropositionen under Utgiftsområde 25 – under anslaget Allmänna bidrag till kommuner. De senaste åren har anslaget legat på mellan 80 och 90 miljarder kronor varav omkring 70 procent går till kommunerna och 30 procent till landsting. En mindre del av inkomstutjämnings finansieras genom omfördelning vilket innebär att kommuner och landsting med allra högst skattekraft får betala en inkomstutjämningsavgift.

Den andra delen i systemet – kostnadsutjämnings – är statsfinansiellt neutral vilket innebär att den finansieras uteslutande genom omfördelning mellan kommuner respektive landsting.

Det kompensationsbelopp som Sverige erhåller från Danmark – det s.k. *avräkningsbeloppet* – går in i utjämningsystemet och utgör en del av anslaget för allmänna bidrag till kommuner i budgetpropositionen. I den nu gällande modellen fördelas dessa medel genom den

särskilda **regleringsposten** i utjämningsystemet (se faktabox *Det kommunala utjämningsystemet*).

Statskontoret gjorde i sin utredning en alternativ fördelning av den nettokompensation som Sverige erhåller från Danmark enligt det särskilda skatteavtalet. Istället för att låta avräkningsbeloppet bli en del av det allmänna utjämningsystemet, och fördelades över alla kommuner respektive landsting beroende på utfallet i inkomstutjämnings, beräknade Statskontoret en alternativ fördelning baserat på kommunernas respektive landstingens andel av gränspendlarnas löneinkomster från Danmark. Kalkylen baserades på inkomståret 2007.

På uppdrag av Statskontorets beräknade SCB också det ekonomiska utfallet om man skulle ta hänsyn till Öresundspendlingen i kostnadsutjämnings.

I sin utredning konstaterade Statskontoret att effekterna av en alternativ fördelningsmodell, som tar utgångspunkt i hur stor gränspendling kommunerna respektive landsting har, blir störst i kostnadsutjämnings. När man summerade de samlade effekterna (både inkomst- och kostnadsutjämnings) av den alternativa fördelningsmodellen blev resultatet

att de kommuner som fick ett positivt utfall var kommuner med en relativt omfattande arbetspendling över landsgräns. Den alternativa fördelningsmodellen innebar att totalt 20 kommuner fick en ökning på över 50 kronor per invånare. Av dessa kommuner fanns 13 i Skåne. Störst blev effekten i Malmö med en ökning på 213 kronor per invånare.

På landstingssidan var förändringarna mindre än bland kommunerna när man tillämpade den alternativa fördelning. Utfallet för landsting visade att Skåne skulle få den största positiva effekten med 26 kronor per invånare medan Stockholm skulle få den största minskningen (-12 kr per invånare) om man tog hänsyn till gränspendlingen. För övriga landsting var effekterna relativt små.

I detta faktaunderlag har vi uppdaterat Statskontorets alternativa fördelningsmodell baserat på Öresundspendlarnas löneinkomster samt avräkningsbidraget från Danmark för inkomståret 2014. Det har endast varit möjligt att uppdatera kalkylen för inkomstutjämnings och en av delmodellerna i kostnadsutjämnings – **Kollektivtrafikmodellen**. Att analysera de samlade effekterna kräver en mer avancerad beräkning som endast SCB har möjlighet att göra.

FOTO: NEWS ØRESUND

DET KOMMUNALA UTJÄMNINGSSYSTEMET

Kommuner och landsting ansvarar för stora delar av den skattefinansierade offentliga verksamheten som skola, social verksamhet, hälso- och sjukvård och omsorg. Samtidigt skiljer sig de ekonomiska förutsättningarna åt mellan enskilda kommuner och landsting. Det kommunalekonomiska utjämningsystemet finns för att utjämna strukturella kostnadsskillnader. Det nuvarande utjämningsystemet infördes 2005. Vissa förändringar i systemet har gjorts under åren fram till idag.

Utjämningsystemet består av fem olika delar:

- Inkomstutjämning
- Kostnadsutjämning
- Strukturbidrag
- Införandebidrag
- Regleringsbidrag/-avgift

I det följande kommer vi ge en kort beskrivning av hur modellerna för inkomstutjämning och kostnadsutjämning samt regleringsposten fungerar. De delar som avser strukturbidrag och införandebidrag bedöms inte vara relevanta för frågan om gränspendlingens effekter på utjämningsystemet och utelämnas därför här (1).

INKOMSTUTJÄMNINGEN

Inkomstutjämningsystemet ska utjämna för skillnader i skatteinkomster mellan kommuner och landsting. Inkomstutjämningen utgår från inkomststatistiken. Skillnader mellan det genomsnittliga skatteunderlaget per invånare (beskattningsbar förvärsinkomst) i landet – **medelskattekraften** – och kommunernas eget skatteunderlag utjämnas.

Huvuddelen av omfördelningen finansieras av staten genom att staten skjuter till medel till kommuner och landsting. De senaste åren har det statliga anslaget för kommunalekonomisk utjämning legat på mellan 80 och 90 miljarder kronor varav omkring 70 procent går till kommunerna och 30 procent till landstingen.

Systemet utgår från det genomsnittliga skatteunderlaget per invånare i landet (medelskattekraften) (2). Till detta läggs ett bidrag från staten som för både kommuner och landsting uppgår till 15 procent av det aktuella årets medelskattekraft. Detta belopp, 15 procent, kallas för **skatteutjämningsunderlaget**.

Underlaget för inkomstutjämningen beräknas som skatteutjämningsunderlaget minus kommunen res-

pektive landstingets eget skatteunderlag. Kommuner för vilka skatteutjämningsunderlaget är större än det egna skatteunderlaget får ett bidrag och omvänt får de kommuner som har ett skatteunderlag som är större skatteutjämningsunderlaget en avgift.

För att räkna ut storleken på inkomstutjämningsbidraget eller inkomstutjämningsavgiften multipliceras bidrags- respektive avgiftsunderlaget med den så kallade länsvisa skattesatsen. Storleken på inkomstutjämningsbidraget/-avgiften kan både uttryckas i termer av en summa (**skatteunderlaget**) eller som kronor per invånare (**skattekraft**).

Inkomstutjämningen baseras på respektive kommuns och landstings skatteunderlag enligt taxeringen året före utjämningsåret, vilket innebär att det är inkomsterna två år före utjämningsåret som ligger till grund för beräkningarna. I inkomstutjämningen används befolkningsuppgifter avseende den 1 november året före utjämningsåret. För att skatteunderlagen ska motsvara utjämningsårets nivå räknas skatteunderlaget upp med en faktor som beskriver den förväntade utvecklingen året före utjämningsårets och utjämningsårets. Uppräkningsfaktorerna fastställs av regeringen.

REGLERINGSPOST

Som beskrivits ovan är det staten som står för merparten av finansieringen av inkomstutjämningsystemet. Statens kostnader för finansieringen styrs till stor del av utvecklingen av det kommunala skatteunderlaget. Det kommunala skatteunderlaget påverkas i sin tur av inkomstutvecklingen och/eller av befolkningsutvecklingen.

Nivån på anslaget för kommunalekonomisk utjämning, som ingår i budgetpropositionen, bestäms innan storleken på det kommunala skatteunderlaget är känd. Det innebär att staten inte vet på förhand vad kostnaden för denna finansiering i praktiken kommer att bli. För att staten ändå ska kunna bestämma storleken på anslaget till den kommunala sektorn ingår i utjämningsystemet en särskild **regleringspost**: regleringsbidrag/-avgift.

Denna regleringspost fungerar så att om summan av samtliga bidrag minus de inbetalda avgifterna blir lägre än det belopp som staten beslutat tillföra kommunerna eller landstingen får dessa ett regleringsbidrag på kvarvarande belopp. Omvänt får kommunerna

eller landstingen betala en regleringsavgift till staten om nettosumman av bidragen överstiger den ram som staten satt till respektive sektor. Regleringsbidraget/-avgiften utgår som ett enhetligt belopp i kronor per invånare till kommunerna respektive landstingen.

Om någon del i utjämningsystemet förändras kan det påverka regleringsposten på grund av systemets konstruktion. Om man till exempel skulle tillämpa den fördelningsmodell som Statskontoret tog fram så påverkas regleringsposten på så sätt att om kompensationsbeloppet från Danmark skulle lyftas bort från anslaget för *Allmänna bidrag till kommuner*, vilket är i lag reglerat, skulle regleringsbidraget/-avgiften justeras för samtliga kommuner och landsting.

KOSTNADSUTJÄMNING

Syftet med kostnadsutjämningen är att kompensera för strukturella behovs- och kostnadsskillnader mellan enskilda kommuner och landsting. Kostnadsutjämningen består av tio delmodeller för kommunerna och fyra för landstingen. I varje delmodell beräknas en **standardkostnad** i kronor per invånare för varje enskild kommun respektive landsting. Beräkningarna sker med hjälp av ett antal faktorer som ska spegla de strukturella behovs- och kostnadsskillnaderna mellan enskilda kommuner respektive landsting.

Om en kommun eller ett landstings standardkostnad överstiger den genomsnittliga vägda (med hänsyn till antalet invånare) standardkostnaden i riket får kommunen/landstinget ett tillägg och om den understiger den genomsnittliga standardkostnaden för riket erhåller kommunen/landstinget en så kallad **strukturkostnad** uttryckt i kronor per invånare.

De kommuner och landsting som har en beräknad

Fotnoter

[1] För en samlad beskrivning av hela utjämningsystemet se Statskontoret (2014:2), Det kommunala utjämningsystemet – en beskrivning av systemet från 2014.

[2] För mer detaljerad beskrivning av utjämningsystemet delar se Statskontoret (2014)

DELMODELLER I KOSTNADSUTJÄMNINGEN FÖR KOMMUNER RESPEKTIVE LANDSTING

Källa: Statskontoret 2014:2

strukturkostnad som överstiger den genomsnittliga strukturkostnaden i riket får ett kostnadsutjämningsbidrag motsvarande den överskjutande kostnaden. Omvänt får kommuner och landsting med en strukturkostnad som understiger riksgenomsnittet betala en motsvarande kostnadsutjämningsavgift. Detta innebär att summan av bidragen i kostnadsutjämningen kommer att motsvara summan av avgifterna.

Gränspendlings effekter på inkomstutjämnningen

Inkomster från personer som arbetar i annat land har ingår inte i skatteunderlaget, undantaget de som omfattas av det särskilda gränsgångaravtalet.(3)

Det avräkningsbelopp som överförs från Danmark till Sverige i enlighet med skatteavtalet tillförs inkomstutjämnningssystemet via ”det generella statsbidraget” – den så kallade Regleringsposten (se faktaboxen *Det kommunala utjämnningssystemet*). Det innebär att avräkningsbeloppet fördelas proportionellt mellan samtliga kommuner utifrån antalet invånare. Denna fördelningsprincip motiveras med att inkomstutjämnningen mellan kommuner och landsting är relativt omfattande vilket minimerar problemet med bortfallet av skattekraft som utjämnningssystemet ska kompensera för.

I Statskontorets utredning från 2010 prövade man att fördela avräkningsbeloppet från Danmark på ett annat sätt. Istället för att fördela det proportionellt mellan samtliga kommuner utifrån invånarantalet gjorde man en alternativ fördelning baserad på de enskilda kommunerna/landstingens andel av den totala lönesumman intjänad i Danmark.

Vi har uppdaterat Statskontorets kalkyl för utjämningsåret 2016 avseende inkomster intjänade under 2014.(4)

Beräkningen har genomförts i följande steg:

1. Region Skåne har köpt in statistik från Danmarks statistik över lönesummor intjänade i Danmark år 2014 fördelat efter pendlarnas boendekommun i Sverige. Genom att beräkna alla svenska kommuners andel av den totala lönesumman intjänad i Danmark erhålls en fördelningsnyckel som sedan används för att fördela det beräknade tillskottet till kommunernas skatteunderlag om gränspendlarnas löneinkomster skulle ha utgjort en del av boendekommunernas skatteunderlag.

2. Avräkningsbeloppet från Danmark, som år 2014 var 748 miljoner svenska kronor, har antagits motsvara den genomsnittliga kommunalskatten i Sverige 2014 som då var 31,86 procent. Med detta antagande har vi räknat fram ett tillskott till det verkliga skatteunderlaget som blir 2 348 miljoner kronor ($748/0,3186 \approx 2\,348$).

3. Därefter fördelas detta tillskott till kommunerna respektive landstingens skatteunderlag efter den fördelningsnyckel som beskrivits ovan.

4. När detta tillskott till skatteunderlaget tillförs kommunerna blir effekten att:

- Kommuner med gränspendling erhåller ökade skatteintäkter.
- Tillskottet påverkar utjämningsbidraget/-avgiften för de enskilda kommunerna och landstinget. Generellt gäller att ett förbättrat skatteunderlag innebär att utjämningsbidraget justeras ner.
- Kompensationsbeloppet från Danmark måste dras ifrån anslaget för *Allmänna bidrag till kommuner*, vilket påverkar regleringsposten. Att skatteunderlaget förändras påverkar också regleringsposten.

I den alternativa fördelningsmodellen måste vi således justera för samtliga dessa tre förändringar för att kunna beräkna den samlade effekten av en alternativ fördelning i inkomstutjämnningen. I och med att avräkningsbeloppet - som 2014 uppgick till 524 miljoner kronor för kommunerna (70 procent) och 224 miljoner kronor för landstinget (30 procent) – tillförs pendlingskommunerna direkt måste dessa samtidigt dras ifrån regleringsposten (det generella statsstödet) i modellen. Och även det förändrade skatteunderlaget påverkar regleringsposten i modellen.

Fotnoter

(3) Läs mer om den tidigare gränsgångaravtalet i avsnittet *Skatteavtalet mellan*

Sverige och Danmark

(4) Se Statskontorets utredning (2010) sid. 19 för metodbeskrivning

FOTO: NEWS ØRESUND

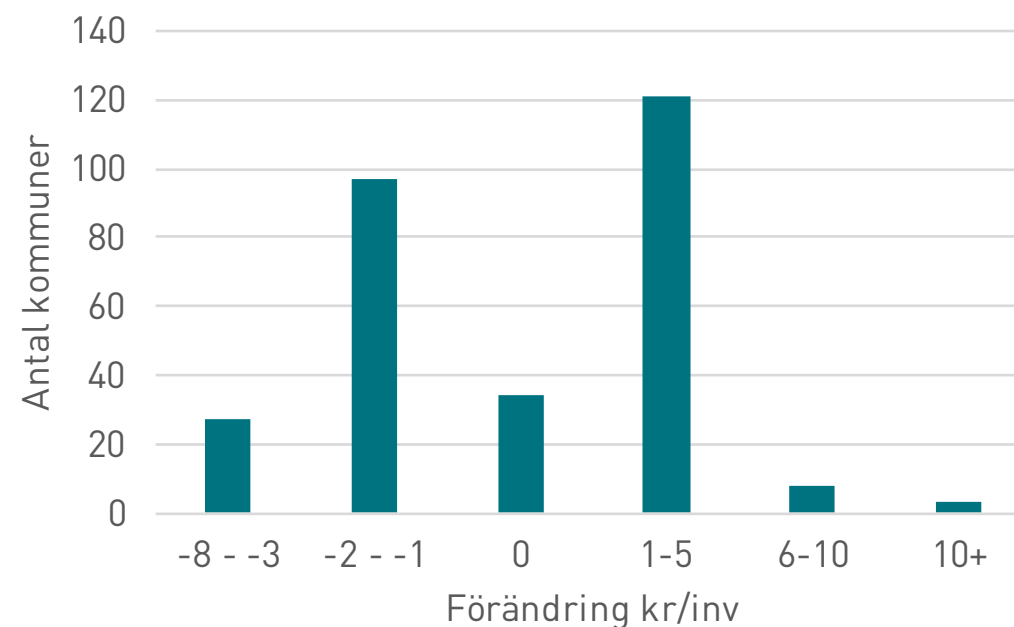
Utfallet av den alternativa fördelningen

I figuren *Utfallet av den alternativa fördelningen för utjämningsåret 2016* nedan redovisas nettoeffekten för Sveriges kommuner om avräkningsbeloppet skulle fördelas proportionellt mot kommunernas andel av lönesummorna intjänade i Danmark istället för som nu där beloppet fördelas proportionellt utifrån antalet invånare i kommunerna.

För 34 kommuner blir det ingen förändring alls jämfört med nuvarande principer i inkomstutjämnningen. För 97 kommuner innebär den alternativa fördelningen en minskning med mellan 1 och 2 kronor per invånare. För 27 kommuner innebär förändringen att inkomstutjämnningen minskar med mellan 3 och 8 kronor. 121 kommuner skulle få en positiv effekt på mellan 1 och 5 kronor mer per invånare och 8 kommuner skulle få ett tillskott på mellan 6 och 10 kronor. De tre kommuner som skulle påverkas mest i positiv riktning är Vellinge,

Lomma och Malmö som skulle få ett tillskott på 119 respektive 45 och 19 kronor per invånare. I tabellen *Utfallet av faktisk inkomstutjämnning och den alternativa fördelningen i Skåne. År 2016* redovisas utfallet för Skånes kommuner med dagens modell och den alternativa fördelningen. För Malmö, som är den kommun där flest gränspendlare bor, skulle effekten av den alternativa fördelningsmodellen, efter justering av utjämningsbidraget och regleringsposten, vara ett tillskott till skatteintäkterna på 19 kronor per invånare vilket motsvarar 6 miljoner kronor i absoluta tal. För Vellinge skulle det innebära ett tillskott på 119 kronor per invånare vilket motsvarar närmare 4 miljoner kronor och för Lomma skulle tillskottet bli 45 kronor per invånare eller drygt 1 miljon kronor. För flertalet kommuner blir tillskottet betydligt mindre. För Skånes kommuner totalt skulle det ge ett tillskott på 14,6 miljoner kronor 2016.

UTFALLET AV DEN ALTERNATIVA FÖRDELNINGEN FÖR UTJÄMNINGSÅRET 2016 (BASERAT PÅ INKOMSTER 2014)

Källa: SCB och Danmarks Statistik samt Region Skånes beräkningar

UTFALLET AV FAKTISK INKOMSTUTJÄMNING OCH DEN ALTERNATIVA FÖRDELNINGEN I SKÅNE. ÅR 2016

Kod	Kommun	Ink utj kr/inv. 2016	Alternativ ink utj	Skillnaden mellan fördelningsmodellerna	Justerad Regleringspost	Tillskott kr/inv	Samlad effekt
1214	Svalöv	11.586	11.494	-92	-60	156	4
1230	Staffanstorps	4.162	3.927	-235	-60	303	8
1231	Burlöv	12.494	12.226	-268	-60	335	7
1233	Vellinge	-2.036	-2.797	-761	-60	933	112
1256	Östra Göinge	13.237	13.281	44	-60	16	0
1257	Örkelljunga	14.068	13.934	-134	-60	198	4
1260	Bjuv	13.465	13.277	-188	-60	254	6
1261	Kävlinge	3.677	3.569	-108	-60	171	3
1262	Lomma	-4.148	-4.445	-297	-60	402	45
1263	Svedala	6.423	6.114	-309	-60	378	9
1264	Skurup	10.597	10.314	-283	-60	352	9
1265	Sjöbo	10.853	10.751	-102	-60	166	4
1266	Hörby	10.817	10.761	-56	-60	119	3
1267	Höör	9.637	9.489	-148	-60	212	4
1270	Tomelilla	13.507	13.537	30	-60	31	1
1272	Bromölla	11.356	11.396	40	-60	20	0
1273	Osby	12.391	12.421	30	-60	31	1
1275	Perstorp	14.453	14.405	-48	-60	110	2
1276	Klippan	13.153	13.056	-97	-60	160	3
1277	Åstorp	13.992	13.902	-90	-60	154	4
1278	Båstad	5.607	5.599	-8	-60	69	1
1280	Malmö	12.877	12.139	-738	-60	817	19
1281	Lund	5.829	5.637	-192	-60	258	6
1282	Landskrona	13.412	13.280	-132	-60	196	4
1283	Helsingborg	8.373	8.159	-214	-60	280	6
1284	Höganäs	4.574	4.498	-76	-60	139	3
1285	Eslöv	10.101	10.023	-78	-60	141	3
1286	Ystad	7.223	7.179	-44	-60	106	2
1287	Trelleborg	10.050	9.809	-241	-60	308	7
1290	Kristianstad	10.490	10.530	40	-60	20	0
1291	Simrishamn	10.588	10.603	15	-60	47	2
1292	Ängelholm	6.334	6.319	-15	-60	76	1
1293	Hässleholm	11.949	11.962	13	-60	48	1

Källa: SCB och Danmarks Statistik samt Region Skånes beräkningar

Utfallet av den alternativa fördelningen

I tabellen *Utfallet av faktisk inkomstutjämnning och den alternativa fördelningen i Skåne. År 2016* nedan redovisas hur den alternativa fördelningen påverkar inkomstutjämnningen för landstingen. För fem landsting, bland annat Skåne, blir utfallet negativt i den alternativa fördelningsmodellen. Om avräkningsbeloppet (kompensationen från Danmark) fördelas proportionellt mot intjänad lönesumma i Danmark skulle Skåne få 12 kronor mindre per invånare vilket motsvarar omkring 16 miljoner kronor år 2016.

UTFALLET AV FAKTISK INKOMSTUTJÄMNING OCH DEN ALTERNATIVA FÖRDELNINGEN FÖR LANDSTING. ÅR 2016

Kod	Landsting	Ink utj kr/inv. 2016	Alternativ ink utj	Skillnaden mellan fördelningsmodellerna	Justerad Regleringspost	Tillskott kr/inv	Samlad effekt
01	Stockholm	-401	-376	25	-27	4	2
03	Uppsala	3.043	3.070	27	-27	2	2
04	Södermanland	4.393	4.420	27	-27	1	1
05	Östergötland	4.528	4.557	29	-27	2	4
06	Jönköping	4.440	4.467	27	-27	3	3
07	Kronoberg	4.510	4.533	23	-27	5	1
08	Kalmar	4.268	4.290	22	-27	4	-1
09	Gotlands kommun	5.477	5.505	28	-27	1	2
10	Blekinge	4.743	4.767	24	-27	4	1
12	Skåne	4.542	4.402	-140	-27	155	-12
13	Halland	3.218	3.241	23	-27	6	2
14	Västra Götaland	3.424	3.449	25	-27	4	2
17	Värmland	4.587	4.613	26	-27	1	0
18	Örebro	4.830	4.859	29	-27	1	3
19	Västmanland	3.463	3.489	26	-27	1	0
20	Dalarna	4.229	4.256	27	-27	1	1
21	Gävleborg	4.656	4.685	29	-27	1	3
22	Västernorrland	3.129	3.152	23	-27	1	-3
23	Jämtland	4.702	4.728	26	-27	1	0
24	Västerbotten	3.596	3.621	25	-27	1	-1
25	Norrbottn	2.497	2.523	26	-27	0	-1

Källa: SCB och Danmarks Statistik samt Region Skånes beräkningar

Effekter på kostnadsutjämnings

Som beskrivits ovan är syftet med kostnadsutjämnings att hantera strukturella behovs- och kostnadsskillnader mellan enskilda kommuner respektive landsting. Kostnadsutjämnings består totalt av tio delmodeller för kommunerna och fyra för landstingen. I varje delmodell beräknas en standardkostnad i kronor per invånare för varje enskild kommun respektive landsting. Beräkningarna baseras på ett antal faktorer som ska spegla de strukturella behovs- och kostnadsskillnaderna mellan kommuner respektive landsting.

I Statskontorets utredning – *Gränspendlings effekter på det kommunala utjämningsystemet* – från 2010 redovisar man de faktorer som ingår i kostnadsutjämnings och som påverkas av gränspendlingen. De gulmarkerade faktorerna i figuren *Variabler i kostnadsutjämnings* är de faktorer som påverkas av gränspendlingen. Kostnadsutjämnings har reviderats vid ett antal tillfällen vilket påverkat vilka variabler som ingår.

När Statskontoret gjorde sin utredning gav man SCB i uppdrag att beräkna det ekonomiska utfallet

om man skulle ta hänsyn till gränspendlarna och deras inkomster i de olika delmodellerna.

Det har inte varit möjligt att inom ramen för detta uppdrag låta SCB göra motsvarande beräkning för samtliga delmodeller i kostnadsutjämnings för utjämningsåret 2016.

Det som har varit möjligt att göra är en alternativ beräkning för kollektivtrafikmodellen. I kollektivtrafikmodellen påverkas variabeln *andel personer som arbetspendlar över kommungräns*. Eftersom gränspendlare inte ingår vid beräkningen i denna modell underskattas kostnaderna för kommuner respektive landsting. I normalfallet fördelas kostnaderna lika mellan kommunerna och landstinget i respektive län. 50/50-fördelningen gäller också i Skåne. I Stockholms län får emellertid landstinget 60 procent av de beräknade kollektivtrafikskostnaderna och kommunerna de resterande 40 procenten. I Stockholm och Skåne fördelas i nästa steg kommunernas kostnader lika för samtliga kommuner utifrån befolkningsstorlek.

Öresundspendlings effekter på kollektivtrafikmodellen

År 2014 hade Skåne 14 365 Öresundspendlare. Dessa gränspendlare finns inte med i den officiella arbetsmarknadsstatistiken och ingår inte heller i beräkningarna av kostnaderna i kollektivtrafikmodellen.

Vi har här gjort en alternativ beräkning vilket innebär att kostnadsmodellen för Skåne där vi justerar kollektivtrafikmodellen genom att lägga till gränspendlarna. Antalet Öresundspendlare dividerat med totalbefolkningen år 2014 ger en ökning av faktorn ”antalet utpendlare över kommungräns” med 1,1 procent. Om kollektivtrafikmodellen justeras med denna faktor ger den en ökning av standardkostnad på 155 kronor per invånare i Skåne för utjämningsåret 2016. Den nya standardkostnaden måste slutligen justeras ned med en nationell faktor motsvarande 20 kronor per invånare. Slutresultatet blir att Skåne borde erhålla 135 kronor per invånare för utjämningsåret 2016.

Detta tillskott på 135 kronor per invånare fördelas jämnt mellan Region Skåne (landstinget) och kommunerna i länet vilket ger att samtliga kommuner i Skåne skulle erhålla 67 kronor mer per invånare om man beaktade öresundspendlingen i kollektivtrafikmodellen. Region Skåne skulle erhålla motsvarande. Totalt skulle Skåne (kommuner + landstinget) erhålla 174 miljoner kronor mer via kollektivtrafikmodellen, 87 miljoner till Region Skåne respektive kommunerna.

Vi har här följt Statskontorets (2010) alternativa fördelningsmodell så långt det varit möjligt och fördelat avräkningsbeloppet från Danmark efter andelen av de intjänade lönesummorna i Danmark för respektive kommun och landsting. Det har endast varit möjligt att uppdatera kalkylen för inkomstutjämnings och en av delmodellerna – kollektivtrafikmodellen – i kostnadsutjämnings.

VARIABLER I KOSTNADSUTJÄMNINGEN

Delmodell	Beräkningsmodeller och variabler
Kommuner	
Förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg	* Åldersstruktur * Volymmått: - Föräldrarnas förvärvsfrekvens - Skattekraft - Befolkningstäthet
Individ- och familjeomsorg	* Övrig IFO: - Utrikes födda flyktingar och nära anhöriga - Övriga utrikes födda från länder utanför Norden och EU - Arbetslösa utan ersättning - Ensamstående kvinnor med barn - Andel män med låg inkomst - Bebyggelsestäthet * Barn- och ungdom - Barn till ensamstående föräldrar - Lagförda ungdomar - Barn med utländsk bakgrund - Kommunens folkmängd
Lönestruktur	* Lönekostnadsskillnader - Medellön i angränsande kommuner - Genomsnittligt pris för småhus - Förvärvsfrekvens

Delmodell	Beräkningsmodeller och variabler
Landsting	
Hälsa- och sjukvård	* Vårdtunga grupper - Diagnos - Ålder - Kön (- särskild HIV-beräkning) * Övriga befolkningen: - Kön - Ålder - Civilstånd - Sysselsättningsstatus - Inkomst - Boendetyper * Glesbygd

Delmodell	Beräkningsmodeller och variabler
Gemensam för kommuner och landsting	
Kollektivtrafik	* Skillnader i kollektivtrafikskostnader - Gleshet - Arbetspendling - Tätortsstruktur

Källa: Statskontoret 2010: Gränspendlings effekter på det kommunala utjämningsystemet
Not: Vårdtunga grupper har utgått som faktor i Hälsa- och sjukvårdsmodellen.

Öresundspendlingsens samlade effekter på utjämningsystemet

Beräkningarna visar att i inkomstutjämningsen skulle Skånes kommuner sammantaget erhålla drygt 14 miljoner kronor mer i skatteintäkter om den alternativa fördelningsmodellen tillämpas. För de flesta kommunerna blir det endast marginella ökning per invånare. Störst blir effekten för Vellinge (112 kr/inv.), Lomma (45 kr/inv.) och Malmö (19 kr/inv.).

För Region Skåne (landstinget) blir effekten av den alternativa fördelningen i inkomstutjämningsen ett minus på 12 kronor per invånare vilket totalt blir 16 miljoner kronor.

För Skåne som helhet skulle således en alternativ fördelning i inkomstutjämningsen, baserat på hur stor gränspendling kommuner respektive landsting har, få en obefintlig effekt.

När det gäller kostnadsutjämningsen så har det inte varit möjligt att beräkna en samlad effekt av en alternativ fördelningsmodell för de tio delmodellerna för kommunerna och fyra delmodellerna för landstingen.

Det har varit möjligt att göra en alternativ beräkning för kollektivtrafikmodellen baserat på öresundspendlingen. Effekten blir ett samlat tillskott på 174 miljoner kronor varav hälften skulle tillfalla Region Skåne och hälften kommunerna enligt gällande principer i systemet.

Statskontoret påpekar i sin utredning från 2010 att utfallet av en annan fördelningsprincip i kostnadsutjämningsen kan ge olika utfall i de olika delmodellerna. Variabler som skattekraften i kommunen, andelen personer som pendlar över kommungränsen, förvärvsfrekvensen och andelen personer med låg inkomst ingår som faktorer i några av delmodellerna.

I de nu gällande modellerna betyder detta att skattekraften och andelen pendlare över kommungräns underskattas medan andelen invånare utan

sysselsättning eller med låga inkomster överskattas. Effekten av detta blir att behoven av förskoleverksamhet och skolbarnomsorg och kollektivtrafik i kommuner med stor gränspendling kommer att underskattas. Och omvänt överskattas sannolikt behoven av individ- och familjeomsorg och hälso- och sjukvård.

I Statskontorets utredning från 2010 konstaterade man att delmodellen för Individ- och familjeomsorg påverkas av gränspendlingen då en av de ingående faktorerna är andelen män med låg inkomst. Då Öresundspendlarna inte ingår i den officiella statistiken och inte heller i modellberäkningarna underskattas inkomsterna i kommuner med omfattande gränspendling. Skulle Öresundspendlarna räknas med skulle bidraget via kostnadsutjämningsen för dessa kommuner komma att justeras ner. Statskontorets beräkning för inkomståret 2006 visade att tolv kommuner skulle få en minskning med 50 kronor eller mer. Fem av dessa fanns i Skåne.

I delmodellen för Hälso- och sjukvården ingår faktorer som sysselsättningsstatus och inkomster som underlag för kostnadsberäkningarna. Då Öresundspendlarna inte ingår i den officiella statistiken och inte heller i modellberäkningarna underskattas sysselsättningen och inkomsterna i landsting med omfattande gränspendling. Statskontoret konstaterade att effekten av deras kalkyl där gränspendlarna ingick generellt blev att landsting med en omfattande gränspendling skulle få ett sänkt bidrag via kostnadsutjämningsen. För Skånes del förblev bidraget dock oförändrat i den alternativa beräkningen.

För att beräkna den samlade effekten av hur gränspendlingen påverkar utfallet i de olika delarna av kostnadsutjämningsen kräver en mer avancerad kalkyl som tar höjd för samtliga effekter baserat på aktuell statistik. Det har inte varit möjligt att göra inom ramen för detta uppdrag. Den 3 november 2016 beslutade regeringen att ge en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn

Kostnadsutjämningsen i framtiden

av kostnadsutjämningsystemet (Dir. 2016:91). Utredaren ska överväga om större samhällsförändringar, som påverkar kostnaderna för kommuner och landsting, i tillräcklig grad fångas upp av det nuvarande systemet. Vidare ska utredaren analysera om det finns möjligheter att förenkla utjämningsen. Utredaren ska:

- analysera i vilken utsträckning som de olika delmodellerna i kostnadsutjämningsen fångar upp strukturella kostnadsskillnader,
- överväga om vissa delmodeller behöver ändras, eller bör utgå, och om nya delmodeller bör införas och i så fall lämna förslag till sådana modeller,
- lämna förslag till nödvändiga författningsändringar, och
- om de föreslagna ändringarna av kostnadsutjämningsen leder till stora intäktsförändringar, lämna förslag till införanderegler.

Uppdraget ska redovisas senast den 1 juni 2018.

I utredningsdirektiven nämns inte gränspendlingen explicit som en tänkbar faktor med påverkan på kostnadsutjämningsen. Att ta hänsyn till gränspendlingen skulle öka transparensen och göra kostnadsutjämningsmodellen mer korrekt i förhållande till de verkliga pendlings- och inkomstmönstren samt kostnaderna för offentlig välfärd. Det är dock inte säkert att det ekonomiska utfallet blir positivt för alla kommuner respektive landsting med omfattande gränspendling. För att kunna avgöra det krävs en alternativ kalkyl som tar hänsyn till samtliga ingående variabler i de olika delmodellerna i kostnadsutjämningsen.

FOTO: NEWS ÖRESUND

FOTO: NEWS ÖRESUND

ARBETSMARKNADEN: Öresundspendlarna och deras lönesummor

Gränspendlare som jobbar i Danmark drar in 8,9 miljarder svenska kronor till Sverige (2015). Av dessa hamnar 86,5 procent i Skåne. År 2015 pendlade 15 182 personer mellan den danska och svenska delen av Öresundsregionen. År 2008 var pendlingen som högst med nästan 20 000 arbetspendlare. Pendlingen från Skåne till den danska delen av Öresundsregionen utgör mer än 90 procent av den totala pendlingen över sundet. Gränspendlarna och deras inkomster saknas i den nationella statistiken och det uppstår därför mörkertal i den officiella statistiken.

I Öresundsdatan finns uppgifter om Öresundspendlarna samt deras lönesummor. Med lönesummor menas individernas kontanta bruttolöner vilka summeras till lönesummor. I den totala lönesumman ingår även lönen från så kallade övriga inkomstmottagare. Dessa är inte en del av statistiken över Öresundspendlare utan redovisas separat. Det totala beloppet som gränspendlarna och de övriga inkomstmottagarna bosatta i Skåne tjänade i den danska delen av Öresundsregionen var 2014 7,8 miljarder SEK. Av detta står de övriga inkomstmottagarna för cirka 6,6 procent.

Malmö står för den i särklass största andelen av lönesumman som intjänades i Danmark, 56,6 procent. Ytterligare tre kommuner i Skåne når över 5 procent, Helsingborg (8,1 procent), Vellinge (6,7 procent) och Lund (6,5 procent).

Den totala lönesumman som Danmarkspendlare

drar in till hela Sverige är 8,9 miljarder. Alltså hamnar 86,5 procent av denna i Skåne.

Öresundspendlingens utveckling

Arbetspendlingen över Öresund ökade åren efter Öresundsbronns öppnande och kulminerade under högkonjunkturåren. År 2008 var pendlingen som högst med nästan 20 000 arbetspendlare. Det faktum att bostadspriserna var väldigt höga i Köpenhamnsområdet var en bidragande orsak till att arbetspendling ökade då många danskar valde att bosätta sig i Skåne och pendla till arbete i Köpenhamn med omnejd. Efter finanskrisen och efterföljande lågkonjunktur minskade arbetspendlingen över Öresund. År 2015 var antalet arbetspendlare 15 182. Det är i skrivande stund svårt att veta vilka konsekvenser gränskontrollerna haft på Öresundspendlingen. Statistiken över 2016 års Öresundspendling kommer först 2018.

DEN GRÄNSREGIONALA STATISTIKEN

Redan innan Öresundsbron var färdig tog Region Skåne initiativet till ett arbete med gränsregional statistik. Syftet var att kunna mäta effekterna av Öresundsbron och följa integrationen i gränsregionen över tid. Resultatet blev Öresundsdatan (www.orestat.se) där bland annat statistik över gränspendlarna och deras inkomster publiceras samt statistik över människor som flyttar mellan Skåne och den danska delen av Öresund. Region Skåne har sedan 2000-talets början aktivt drivit frågan om en statlig finansiering av gränsstatistiken samt att gränspendlarna och deras inkomster på sikt ska integreras i den svenska officiella arbetsmarknads- och inkomststatistiken.

Problematiken som uppstår när gränspendlarna och deras inkomster inte ingår i den nationella statistiken är att det uppstår mörkertal. Till exempel är Malmös sysselsättningsgrad cirka fyra procentenheter högre om gränspendlarna räknas in, motsvarande siffra för Skåne är cirka två procentenheter. Samma problem gäller för Värmland och delar av Västra Götaland som

gränsar till Norge och har en stor utpendling dit.

I mars 2017 färdigställde Statistiska Centralbyrån (SCB) en utredning kring hur mycket gränspendlarnas inkomster påverkar inkomststatistiken. Utredningen som undersöker inkomstdata för åren 2010-2012 konstaterar att om gränspendlarnas inkomster integreras med den nationella statistiken ökar de totala inkomsterna i Sverige med 0,7 procent. Motsvarande tal för gränskommuner är betydligt högre. Framförallt i Malmö stad, Sveriges tredje största stad, ökar medelinkomsten med 6,4 procent eller 13 440 kronor. I reala tal innebär detta att medelinkomsten i Malmö ska justeras upp från 209 447 kronor till 222 769 kronor.

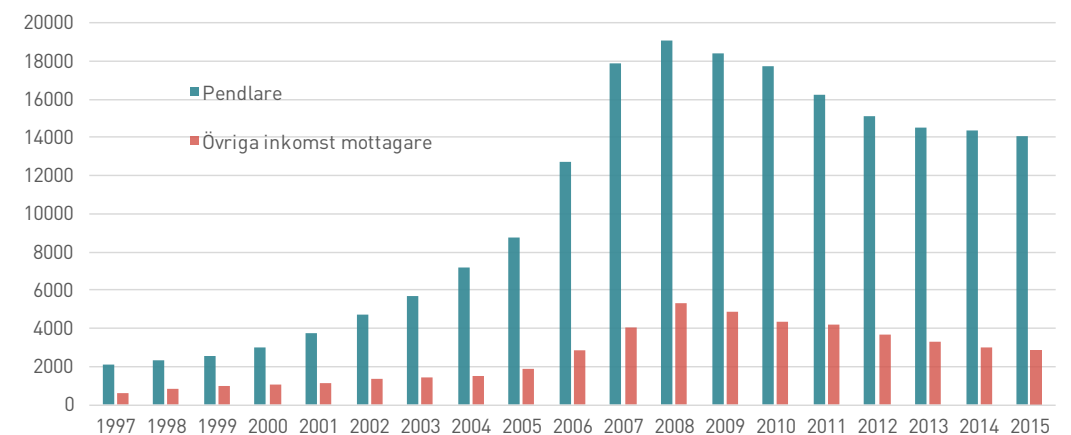
I och med SCBs arbete har ett viktigt steg tagits i riktning mot att integrera gränspendlarna och deras inkomster i den officiella statistiken. Dock är frågan ännu inte löst och förhoppningen är att detta löses inom de kommande åren av SCB.

Pendlingen från Skåne till den danska delen av Öresundsregionen har under hela perioden varit den i särklass största strömmen. Pendlingen från den danska delen av Öresund till Skåne har dock ökat de senaste åren och uppgett till över 1

000 personer för första gången år 2013.

Figuren nedan visar hur arbetspendling och de övriga inkomstmottagarna boende i Skåne utvecklats över perioden 1997-2015.

ANTALET PENDLARE OCH ÖVRIGA INKOMSTTAGARE BOSATTA I SKÅNE OCH MED ARBETSPLATS PÅ DANSKA SIDAN ÖRESUND. ÅR 1997 - 2015

Källa: Öresundsdatan

ØRESUNDS
INSTITUTTET

ØRESUNDSINSTITUTTET er et uafhængigt dansk-svensk videntcenter som gennem analyser, konferencer og medievirksomhed bidrager til et øget kendskab om udviklingen i regionen. Organisationen drives uden henblik på at skabe overskud og med finansiering fra mere end 100 medlemmer fra stat, regioner, kommuner, universiteter, højskoler og det private erhvervsliv.

Östergatan 9 A | 211 25 Malmö | +46 (0) 40 30 56 30 | info@oresundsinstitutet.org | www.oresundsinstitutet.org